

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління і права

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ОБЛІК І АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗ ЇХ
ВИКОРИСТАННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ОБОРОТІ ПІДПРИЄМСТВА**

(за матеріалами комунального підприємства

«Полтававодоканал»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

БЕОм 16201 КР

Розробила студентка групи 501-ЕО

Жижур В. .

Керівник: к.е.н., доцент

Свистун Л.А.

Рецензент: бухгалтер ФОП Демченко

ТрансБуд Тюш Л.О.

Засвідчую, що в цій роботі немає
запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

Жижур В. .

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі
Свистун Л.А.

Допустити до захисту
Завідувач кафедри

Птащенко Л.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Економічна характеристика та організація обліку на підприємстві...5	5
1.1 Загальна характеристика підприємства.....	5
1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	10
1.3 Аналіз основних економічних показників КП «Полтававодоканал».....	16
РОЗДІЛ 2. Облік грошових коштів на підприємстві.....	26
2.1 Нормативно-інформаційне забезпечення обліку грошових коштів.....	26
2.2 Сутність, класифікація, оцінка грошових коштів.....	31
2.3 Первинний облік грошових коштів.....	41
2.4 Синтетичний і аналітичний облік грошових коштів.....	46
РОЗДІЛ 3 Аудит грошових коштів на підприємстві.....	53
3.1 Нормативно-інформаційне забезпечення аудиту грошових коштів.....	53
3.2 Методика проведення аудиту грошових коштів.....	54
3.3 Оформлення результатів аудиту грошових коштів.....	59
РОЗДІЛ 4 Аналіз грошових коштів на підприємстві.....	65
4.1. Мета, завдання і джерела аналізу грошових коштів.....	65
4.2. Аналіз складу і структури грошових коштів.....	70
4.3 Аналіз динаміки грошових коштів.....	76
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ	

				501-EO	16201	KPM			
	П. І. Б.	Підпис	Дата						
Розроб.	Жижур В.			Облік і аудит грошових коштів та аналіз їх використання у господарському обороті підприємства (за матеріалами КП «Полтававодоканал»)	Стадія	Арк.	Аркушів		
Перевір.	Свистун Л.А.					2			
Н. контр.	Свистун Л.А.				Національний університет «Полтавська політехніка ім. Ю.Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування				
Затверд.	Птащенко Л.О.								

ВСТУП

У передових умовах господарювання суб'єкти підприємництва автономно від їхньої форми власності для ефективного функціонування втілять у життя угоди з купівлі-продажу засобів і предметів праці, реалізації товарів (робіт чи послуг). З цією метою суб'єкти господарювання ведуть розрахунки з постачальниками та клієнтами, бюджетом, банками, органами страхування, різними соціальними організаціями, а також із співробітниками. Саме ці господарські зв'язки забезпечують безперервність поставок та безперервність процесу виготовлення та своєчасність реалізації продукції.

Усі утворені розрахунки між підприємствами, проводяться з використанням грошових коштів та розрахунково-кредитних операцій. За їх участі закінчується перетворення валютної форми коштів на виробничі запаси, отримання фінансового результату та закладеного в нього чистого прибутку.

Грошові розрахунки є необхідним моментом забезпечення кругообігу коштів, а також важливою умовою безперервності процесу виробництва. Виразно налагоджена система розрахунків сприятиме прискоренню оборотності оборотних активів та своєчасному надходженню грошових коштів, а відповідно – нормальному функціонуванню підприємства.

Правильне ведення обліку грошових коштів та їх еквівалентів дозволяє гарантувати інформацію про їх наявність, цілеспрямоване застосування та контроль за безпекою. Тому вивчення теми обліку, аудиту та аналізу грошових коштів досить актуальне і потребує подальшої деталізації.

Мета дослідження – вивчення організації обліку і аудиту грошових коштів та аналізу їх використання у господарському обороті підприємства.

Для досягнення даної мети, було сформовано ряд наступних завдань:

- вивчення умов господарської діяльності КП «Полтававодоканал»;
- дослідження організації бухгалтерського обліку на підприємстві;
- аналіз основних економічних показників КП «Полтававодоканал»;

- вивчення нормативно-інформаційного забезпечення обліку грошових коштів;
- дослідження сутності, класифікації, оцінки грошових коштів;
- узагальнення первинного, синтетичного і аналітичного обліку грошових коштів;
- оцінка нормативно-інформаційного забезпечення аудиту грошових коштів;
- дослідження методики проведення аудиту грошових коштів;
- узагальнення результатів аудиту грошових коштів;
- обґрунтування мети, завдань і джерел аналізу грошових коштів;
- аналіз складу і структури грошових КП «Полтававодоканал»;
- оцінка динаміки грошових коштів підприємства.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність КП «Полтававодоканал».

Предмет дослідження – процеси обліку, аудиту та аналізу грошових коштів КП «Полтававодоканал».

В ході написання даної роботи було використано емпіричні та теоретичні методи дослідження. В першому розділі для розкриття економічної характеристики підприємства, ми використали метод синтезу та аналізу (під час дослідження фінансової звітності) і порівняння (під час співставлення за роками одержаних показників). В другому розділі було використано емпіричні методи дослідження, такі, як класифікація та опис результатів дослідження. В практичній частині використали методи спостереження та дослідження, узагальнення та опис результатів дослідження.

Інформаційною базою для написання даної роботи послуговували нормативно-правові акти, інструктивні матеріали, наукові видання, монографії і посібники, статті, фінансова звітність КП «Полтававодоканал» та ряд інших інтернет-джерел.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Загальна характеристика підприємства

Згідно з зазначеними нижче документами КП «Полтававодоканал» за формою власності є комунальним, засноване в 1993 році, директор – Третяк Микола Юрійович

Вважається юридичною особою, статутний капітал становить 823912598,34 грн. Керується у своїй роботі Конституцією України, Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України,

Місцезнаходження підприємства: Полтавська обл., м. Полтава, вул. Пилипа Орлика.

Метою роботи підприємства вважається одержання прибутку.

Предметом роботи підприємства полягає у наданні послуг з водовідведення та водопостачання.

До виду діяльності даного підприємства відносять наступні:

Основний:

36.00 Забір, очищення та постачання води

Інші:

– 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування

– 43.29 Інші будівельно-монтажні роботи

– 77.34 Надання в оренду водних транспортних засобів

– 77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.

– 82.99 Надання інших допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.

– 46.74 Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткуванням і приладдям до нього

Дане підприємство самостійно здійснює власну діяльність, має власну печатку із назвою, штампом, рахунком в банку.

Підприємство підпорядковується Департаменту будівництва, містобудування, та житлово-комунального господарства Полтавської ОДА.

Комунальне підприємство, яке забезпечує потреби територіальних громад Полтавської області має на меті надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, якісних послуг, що відповідають стандартам якості та схвалені Національною комісією, яка здійснює нагляд на відповідність національному законодавству.

КП «Полтава Водоканал» володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним для господарських цілей. Проте його повноваження щодо розпорядження майном обмежені договорами з Департаментами будівництва, містобудування, ЖКГ та комунальних питань. Дозволено Полтавським державним урядом і Радою губернаторів для управління майном, у встановленому порядку.

Спільний проект «Полтававодоканал» Полтавської обласної ради надає послуги з централізованого водопостачання жителям та підприємствам міста Полтава та п'яти населених пунктів (м. Каллівка, с. Шишаки, с. Опішня та с. Стасі).

Водопостачання населених пунктів здійснюється з дев'яти водопровідних пунктів. Для створення необхідного водопостачання та регулювання водопостачання міста побудовано 14 резервуарів чистої води загальною ємністю 50 162 куб. метр.

Водопостачання до багатоповерхівок міських мікрорайонів забезпечується підвищуючими насосними станціями з автоматичним керуванням насосними агрегатами та регуляторами тиску, що забезпечує надійність обладнання, безперебійну роботу та стабільне 24 тимчасове водопостачання споживачів. Лише місто Полтава має водопровідну мережу протяжністю 666,68 км. Загальна протяжність водопровідної мережі підприємства становить 806,72 кілометра.

Водосховище підземного джерела дуже велике, а потужності наявних 60 високодебітних свердловин достатньо для збільшення водопостачання в кілька

разів. Крім того, надійність дев'яти незалежних водозаборів дозволить забезпечити водопостачання міста у аварійних ситуаціях.

Всього на балансі КП «Полтававодоканал» дев'ять очисних споруд. На очисних спорудах здійснюється механічне та повне біологічне очищення міських стічних вод з використанням механічних сит, піскоструминних установок, первинних відстійників, аеротенків та вторинних відстійників [23].

КП «Полтававодоканал» обладнаний прогресивним обладнанням для системи водопостачання і водозабезпечення населення. Тут працює 1044 особи, всі інші працівники наймаються виключно на спеціальні роботи.

Відповідно до цього кваліфікаційні працівники підприємства отримують різну заробітну плату. Відтак у КП «Полтававодоканал» створено штатний розпис, затверджений директором підприємства.

Також в ми детально дослідили організаційну структуру підприємства. (табл.1.1)

Таблиця 1.1

Функціональна структура та опис діяльності КП «Полтававодоканал»

Рівень	Група функції	Функції управління	Структурні підрозділи
1	2	3	4
1	Загальне керівництво		Генеральний директор, головний інженер, заступники генерального директора
2	Лінійне (виробниче) керівництв: водозабори, насосні станції, водопровідні та каналізаційні мережі ,		Начальники цехів, Начальники служб, начальники дільниць, майстри
3	Кадри, підготовка кадрів, охорона праці, мобілізаційна цивільний захист		Відділ кадрів, служба охорони праці, начальник служби цивільного захисту

4	Організація праці та планування	Організація праці та заробітної плати Техніко-економічне планування	Відділ організації праці та заробітної плати. Планово-економічний відділ. Виробничо-технічний відділ
5	Оперативне керування виробництвом		Аварійно-диспетчерська служба
6	Контроль і облік, організація фінансової діяльності	Облік споживання	Служба обліку та реалізації
		Контроль якості	Хімбаклабораторія (вода), служба охорони водних ресурсів (стоки)
		Бухгалтерський та податковий облік	Бухгалтерія
		Організація фінансової діяльності	Фінансовий відділ
		Правова робота	Юридичний відділ
7	Зовнішні зв'язки	Матеріально-технічне постачання, закупівля робіт, послуги та матеріальних цінностей	Відділ матеріально-технічного постачання
8	Підготовка виробництва або техніко-технічне забезпечення (поточне,перспективне)	Реконструкція і вдосконалення технологій, мереж, конструкції об'єктів, елементів, вузлів	Виробничо-технічний відділ, служба головного енергетика, відділ головного технолога, відділ головного механіка
		Технологічна підготовка, організація виробництва, контроль заходів	Виробничо-технічний відділ, відділ головного технолога, начальники служб, підрозділів, дільниць, проектна група
		Інформаційне забезпечення	Відділ інформаційних технологій, група інвентаризації мереж

		Технологічне забезпечення, оснащення машин, механізмів, обладнання установок, ремонтно-енергетичні роботи	Ремонтно-механічний цех, служба головного енергетика
		Транспортно-технологічне забезпечення	Автотранспортна служба
9	Адміністративно-господарські зв'язки, безпека		Канцелярія, Служба безпеки, Служба охорони

З даної таблиці стало відомо, що дане підприємство керується лінійною структурою управління.

Сутність лінійного управління полягає в тому, що очолює кожен виробничий підрозділ керівник (орган), який здійснює всі функції управління. Кожен працівник підрозділу безпосередньо підпорядковується тільки цьому керівнику (органу). В свою чергу, останній є підзвітним вищому органу. Підлеглі виконують розпорядження тільки свого безпосереднього керівника. Вищий орган (керівник) не має права віддавати розпорядження робітникам, минаючи їх безпосереднього керівника (тобто реалізується принцип єдиноначальності керівництва). Окремі спеціалісти допомагають лінійному керівнику збирати та обробляти інформацію, аналізувати господарську діяльність, готувати управлінські рішення, але самі вказівок та інструкцій керованому об'єкту не надають.

Частка доходу підприємство перераховується до державного бюджету країни і це вважається джерелом створення загальнодержавного прибутку.

1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996XIV.

Згідно даного закону, весь обліковий процес на підприємство провільється в безперервному режимі від моменту реєстрації до етапу припинення його діяльності. Ряд питань щодо правильності здійснення бухгалтерського обліку регламентовані власником підприємства, або уповноваженим органом (посадовою особою) згідно чинних законодавчих нормативів. [1]

Всю матеріальну відповідальність за правильність ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, простеження фіксації всіх бухгалтерських проведень у основній первинній документації, безперервне контирування господарських операцій покладено на власників підприємства чи уповноважену особу (посадову особу), яки здійснює керівництво на підприємстві.

Форма та організація ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, обирається підприємством самостійно, зокремо воно зауважує щодо правильності:

1. формування в організаційній структурі підприємства фінансового відділу, основна мета якого здійснювати обліковий процес господарської діяльності підприємства;
2. використання послугами фахівця бухгалтерської справи, який зареєстрований як фізична особа, що виконує підприємницьку діяльність;
3. порядок ведення на договірній основі облікового процесу, за рахунок використання для цього послуг спеціальної бухгалтерської чи аудиторської фірми;
4. самостійне контирування бухгалтерських проведень, формування первинної документації та фінансової звітності власником чи керівником

підприємства. Проте слід зауважити, що за умов даної форми організації, сформовану фінансову звітність не буде оприлюднено.

Виходячи з чинних законодавчих норм, підприємство має право самостійно:

- визначати власну облікову політику;
- обирати форму здійснення облікової діяльності, в розрізі вибору системи реєстрів, та порядку їх правильного заповнення;
- розробляти основні положення здійснення управлінського обліку, формування звітності та контролювати правильність формування бухгалтерських проведення;
- затвержувати основні правила документообігу та технології здійснення облікового процесу, запроваджуючи в разі потреби додаткові аналітичні рахунки та реєстри аналітичного обліку;
- має можливість застосувати для філій чи представництв підприємств формування окремої фінансової звітності, яка в результаті стає розширеним доповненням основної звітності підприємства.

Чинним законодавством зауважено, що основним обов'язком керівника підприємства вважається створення оптимальних умов, які забезпечуватимуть нормальне ведення бухгалтерського обліку, а також здійснити контроль за неухильним виконанням кожним підрозділом, службою та працівниками, що причетні до облікового процесу щодо правильності формування ними первинної документації. [2]

Обліковою політикою підприємства передбачено, що існує чіткий перелік принцип, методів та процедур, які підприємство використовує с ході формування усії форм фінансової звітності.

Чинне законодавство наводить трактування основних тверджень, таких як: бухгалтерський та управлінський облік.

Бухгалтерський облік — це виявлення, вимірювання, реєстрація, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про

діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Управлінський облік – це система, яка описує наданням внутрішнім користувачам інформації щодо здійсненої господарської діяльності підприємством. Слід зазначити, що вперше офіційне трактування даного твердження, було зафіксовано в Україні.

Ми чітко визначили та перерахували 10 основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, до складу яких належать: (рис.1.2)

–1. обачність;
–2. повнота висвітлення;
–3. автономність;
–4. послідовність;
–5. неперервність;
–6. нарахування та відповідність доходів і витрат;
–7. превалювання сутності над формою;
–8. історична (фактична) собівартість;
–9. єдиний грошовий вимірник;
–10. періодичність.

Рисунок 1.1 – Принципи бухгалтерського обліку

Даний ряд принципів, в повній мірі відповідає чинним міжнародним стандартам ведення бухгалтерського обліку.

Чинним законодавством встановлено, що всі питання, які стосуються методології ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності регулює МФУ, яким затверджуються всі Н(П)СБО та ряд інших нормативних актів, які регулюють правильність порядку здійснення облікового процесу на підприємстві. [4]

Ми зауважили, що на даному підприємстві використовують журнальну форму обліку. Записи у накопичувальних регістрах виконують за показниками, необхідними для управління та контролю за фінансово-господарською

діяльністю підприємства, а також для складання періодичної та річної фінансової звітності.

Основні реєстри в даній формі обліку - журнали, які ведуться за кредитом синтетичних рахунків (синтетичного обліку) та дебетом кореспондуючих рахунків. Використовують також реєстри аналітичного обліку: відомості, таблиці, книги.

Наприкінці місяця підсумкові дані кредитових оборотів із Журналів переносять до Головної книги, у якій підраховують обороти за дебетом кожного рахунка. Головну книгу використовують для узагальнення даних Журналів, взаємної перевірки виконаних записів за окремими рахунками і складання звітного Балансу.

У Головній книзі відображають початкове сальдо, поточні обороти та сальдо на кінець звітного періоду (місяця, кварталу, року) за кожним синтетичним рахунком. Згідно з методом подвійного запису, суми дебетових і кредитових оборотів повинні бути рівними між собою. Головна книга відкривається на календарний рік.

Організація обліку грошових коштів на КП «Полтававодоканал» також підпорядкована законодавчим і нормативним документам, таким як:

- Податковий кодекс України від від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями);
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»;
- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій № 291 від 30.11.99 р.; [36]
- Інструкція із застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій № 291 від 30.11.99 р. (zareestrovano в Міністерстві юстиції України № 893/4186 від 21.12.99 р.);

Використання вище наведеного переліку нормативних документів вважається обов'язковим завданням бухгалтера даного підприємства. Проте

слід зауважити, що основним нормативним документом, вважають НП(С)БО 9 «Запаси».

Для ведення обліку на даному підприємстві, бухгалтерія використовує програмне забезпечення – «1-С.Бухгалтерія». (рис. 1.2)

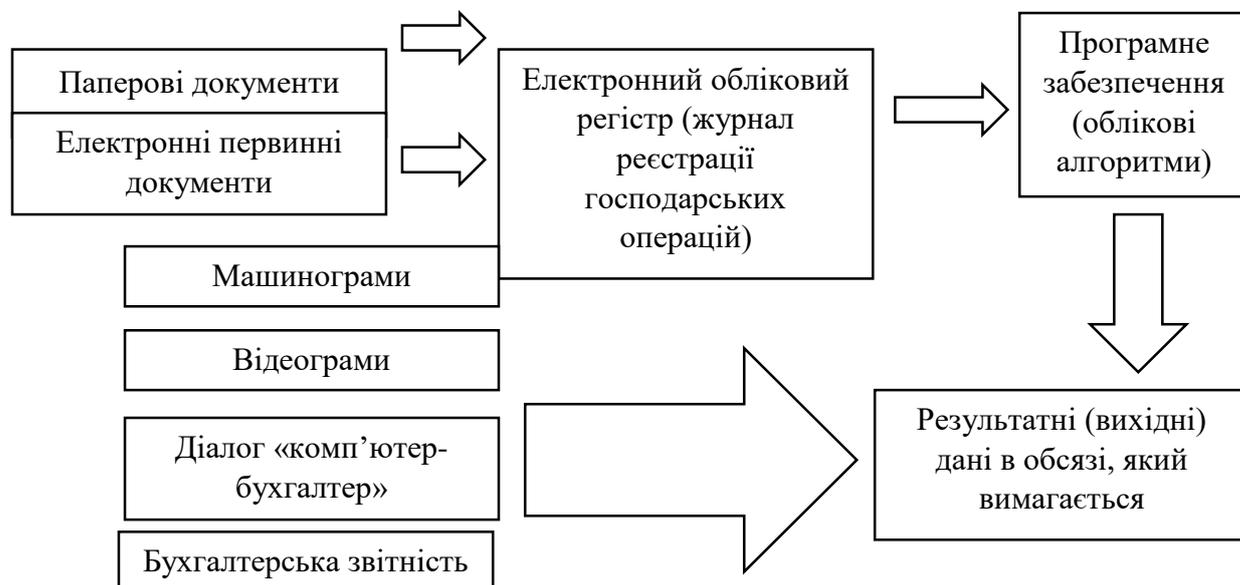

Рисунок 1.2 - Комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку на КП «Полтававодоканал»

Вивчивши комп'ютерну форму ведення обліку, наступним етапом дослідження стало дослідження процесу обробки даних. (рис. 1.3)

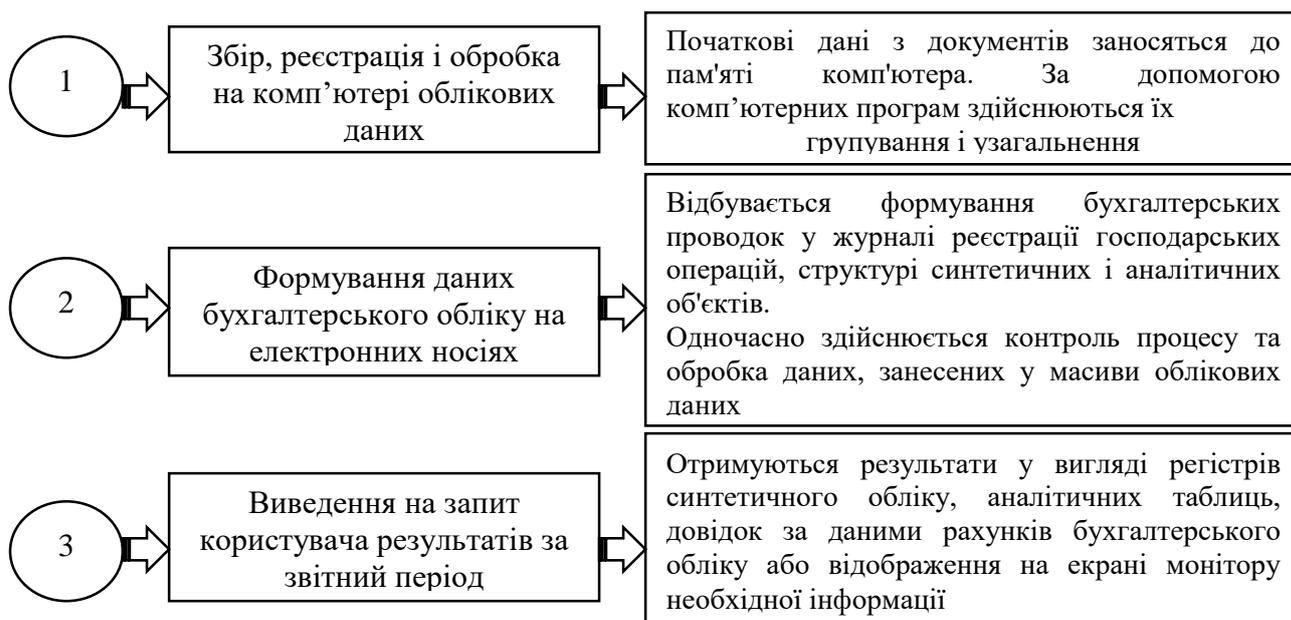

Рисунок 1.3 - Процес обробки даних з використанням комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку

Отже, виходячи з даного рисунку, необхідно зазначити, що використання автоматизованого ведення обліку, дає змогу бухгалтеру даного підприємства дещо спростити власну роботу, при цьому не втративши якісну інформацію щодо обліку оборотних активів підприємства, та облікового процесу в цілому.

В ході виконання облікового процесу, бухгалтер формує безліч первинних документів, в яких беруть участь безліч сторін, виходячи із операцію.

Для уникнення можливих облікових ускладнень, бухгалтером КП «Полтававодоканал» розроблено графік документообігу, який використовується підприємством в ході всієї операційної діяльності (рис. 1.4).

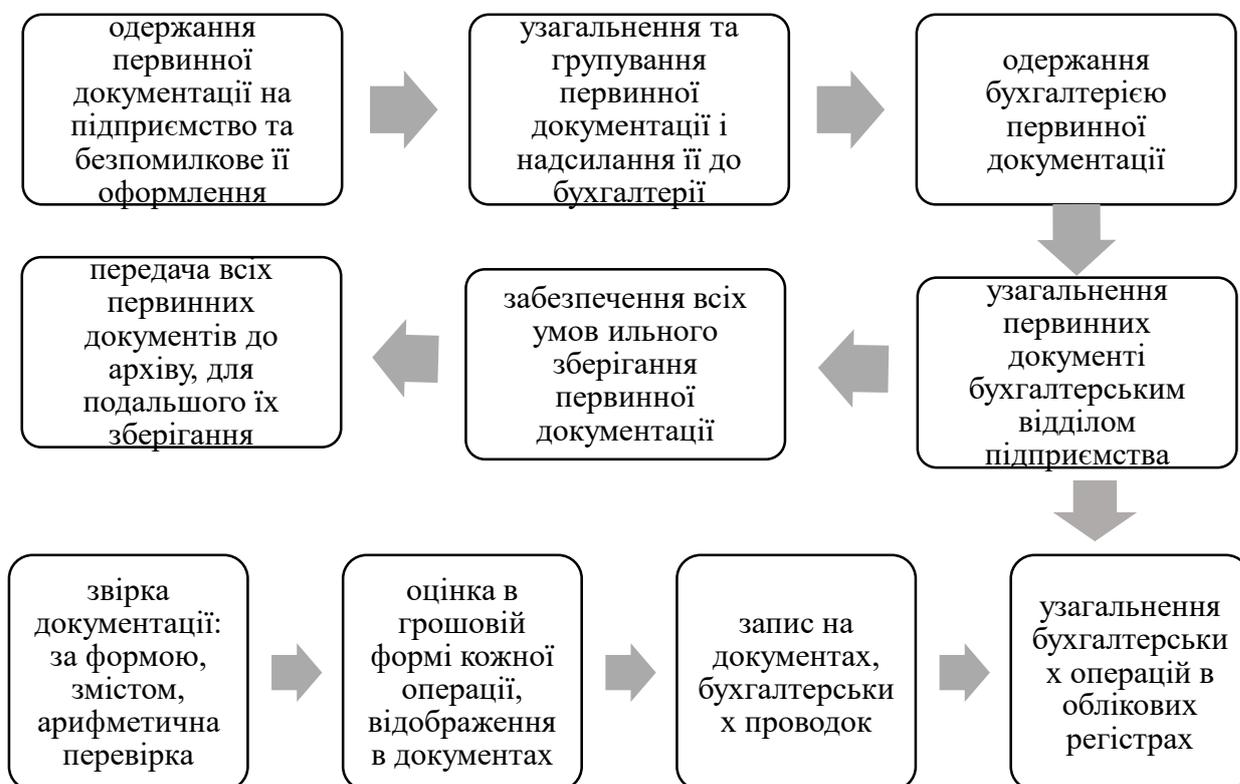

Рисунок 1.4 - Обіг первинних документів КП «Полтававодоканал»

Досліджуючи обіг первинних документів, слід зауважити, що при точному відтворенні весь обліковий процес буде проходити на високому рівні, цим самим забезпечивши оптимізацію каналів передавання, а також зв'язок облікових осередків- виконавців.

Також даний рисунок вказує на те, що документообіг – це операції, що пов'язані із постійною передачею документів між структурними підрозділами і не тільки, як на паперових так і на електронних носіях.

Організаційна побудова, структура господарства, форми організації обліку несуть прямий вплив на формування документообігу. Слід зазначити, що об'єкти оборотних активів досить інтенсивні, а також потребують особливу увагу щодо організації облікового процесу.

Завдяки даному графіку все формування первинної документації з обліку оборотних активів, буде оформлено чітко і безпомилково.

Також важливим аспектом даного графіку є те, що саме дана послідовність допоможе ильно дослідити господарські операції і бухгалтер в доступній формі зможе обрати правильний первинний документ, що найбільш влучно буде підходити бухгалтерському проведенню.

1.3 Аналіз основних економічних показників КП «Полтававодоканал»

Основною метою діяльності підприємства на ринку є збільшення власного капіталу та отримання прибутку, наприклад, розширення асортименту продукції, вдосконалення організаційної структури, придбання нового для покращення ринку, підвищення ефективності діяльності підприємств та задоволення потреб споживачів. В результаті цього підприємства отримують доходи від реалізації продукції (товарів), робіт чи послуг.

Щоб охарактеризувати економічну ефективність підприємства, по-перше, слід запропонувати теоретичне пояснення таких понять, як «ефект», «ефективність», «результативність», «рентабельність», «прибутковість», «доходність», «ефективність діяльності». На перший погляд всі ці твердження ідентичні, але це не відповідає дійсності, оскільки кожен з них має різну економічну суть і методологію їх розрахунку та оцінки.

З точки зору ефективності «ефект» - це результат реалізації заходів, спрямованих на поліпшення. Ефективність виробництва [1] зумовлена

економним і раціональним використанням усіх виробничих ресурсів. Економічна ефективність — термін, який використовується для оцінки економічної ефективності. Діяльність суб'єкта порівнюється із зусиллям, пов'язаним з відповідною діяльністю. Економіка Ефективність є основним якісним фактором економічного зростання організації. Економічна ефективність - це рентабельність, це узагальнюючий показник ефективності [2].

Тож, в умовах зростаючої конкуренції, для підтримки стабільного зростання фінансів та інвестиційної діяльності необхідна достовірна оцінка фінансового стану підприємств. Фінансовий стан підприємства характеризується наявністю власних оборотних коштів, оптимальним співвідношенням цін на матеріали і ресурси до їх випуску, своєчасністю виконання операцій і платоспроможність.

Аналіз фінансового стану підприємства свідчить про специфічний підхід до цього завдання. Щоб надати цю інформацію, компанії проводять фінансовий аналіз.

Фінансовий аналіз – це дослідження фінансової та інвестиційної діяльності компанії. Основна мета дослідження полягає у вивченні об'єктивних та ефективних правил фінансування для розумного застосування в практичній діяльності.

Кожна наука має свою тему дослідження і використовує свої методи дослідження. Важливим аспектом корпоративного фінансового аналізу є фінансова діяльність фірми, яка проявляється в різних сферах, тому фокус аналізу зосереджений на окремих транзакціях та інвестиційних стратегіях, які складають загальну фінансову ефективність фірми.

Усі аналітичні об'єкти мають числовий опис, який відображається в показниках звітності. Властивості показників відносяться до економічної характеристики об'єкта оцінки, а критерії - до їх конкретного змісту. Відповідними є кількісні та якісні характеристики окремих показників ділової активності. Зміна кількісного характеру показників неминуче призведе до зміни їх якісного характеру. Це стосується як окремої ланки, так і кампаній у

масштабах підприємства. І навпаки, зміни якісного змісту господарських процесів призводять до змін їх кількісного виміру. Таким чином, збільшення виробництва призводить до зниження витрат.

Підвищення продуктивності праці працівників сприяє підвищенню продуктивності праці. Показники, які використовуються для аналізу, беруться безпосередньо зі статистичних та звітних даних. Виявлено кількісні та якісні показники всього підприємства, особливо з окремими операціями, що дозволяє визначити фінансову ефективність роботи та покращені резерви існуючої економії.

Провівши аналіз основних економічних показників КП «Полтававодоканал» (Додаток А) ми зауважили наступне.

Спочатку ми проаналізували динаміку активів підприємства: (рис. 1.5). На підприємстві розмір активів за 2021 рік у порівнянні із 2020 збільшився на 0,43%, що у грошовому еквіваленті складає 869917 тис. грн. Більшу частку в структурі активу підприємства складають необоротні активи, які в 2021 році росли на 0,32% (1768 тис грн).

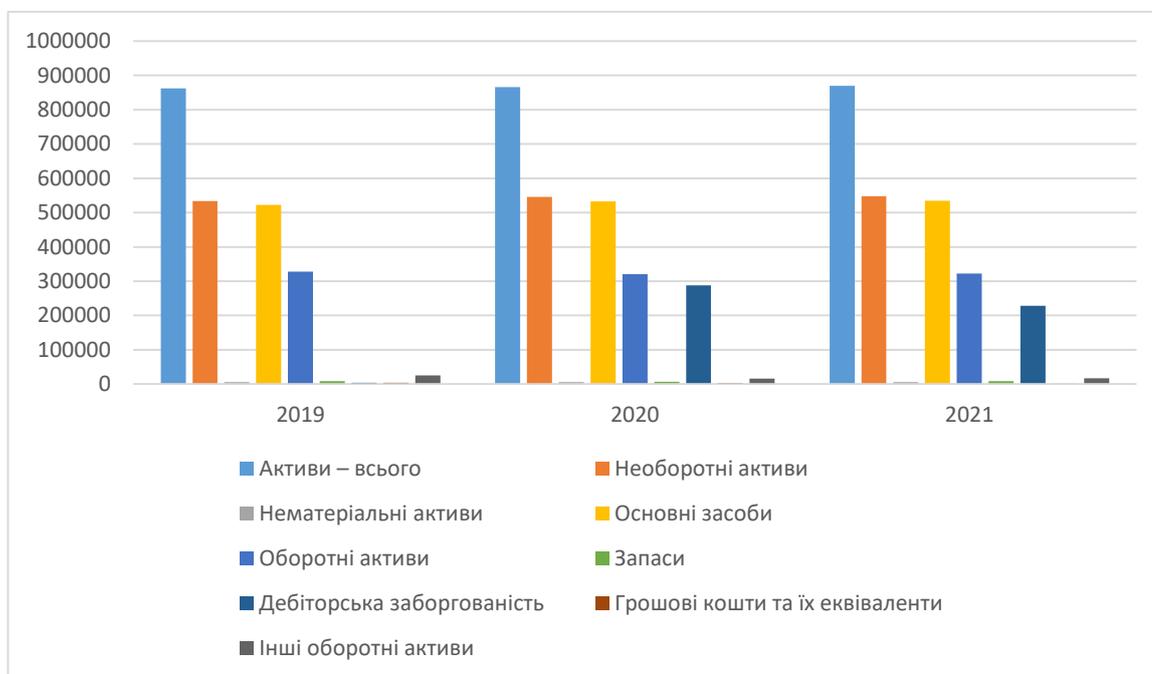

Рисунок 1.5 - Динаміка активів КП «Полтававодоканал» за 2019-2021рр.

За період 2021-2020 рр частка основних засобів також зросла на 0,26%, що вказує на незначне оновлення даних активів, а нематеріальні активи навпаки зменшились на 4,4%. Аналізуючи оборотні активи КП «Полтававодоканал», то вони в 2021 році збільшились на 1976 тис. грн (0,62%), таке зростання відбулось за рахунок збільшення запасів на 1087 тис.грн (15,18%) та інших оборотних активів на 540 тис. грн (3,32%).

Наступним етапом став аналіз динаміки зобов'язань: (рис. 1.6). Дослідивши обсяг зобов'язань підприємства, ми зауважили, що їх на початок 2021 року складало 869917 тис. грн, провідна частка серед них належить поточним зобов'язанням, які в 2021 році зросли на 11515 тис.грн (3,5%).

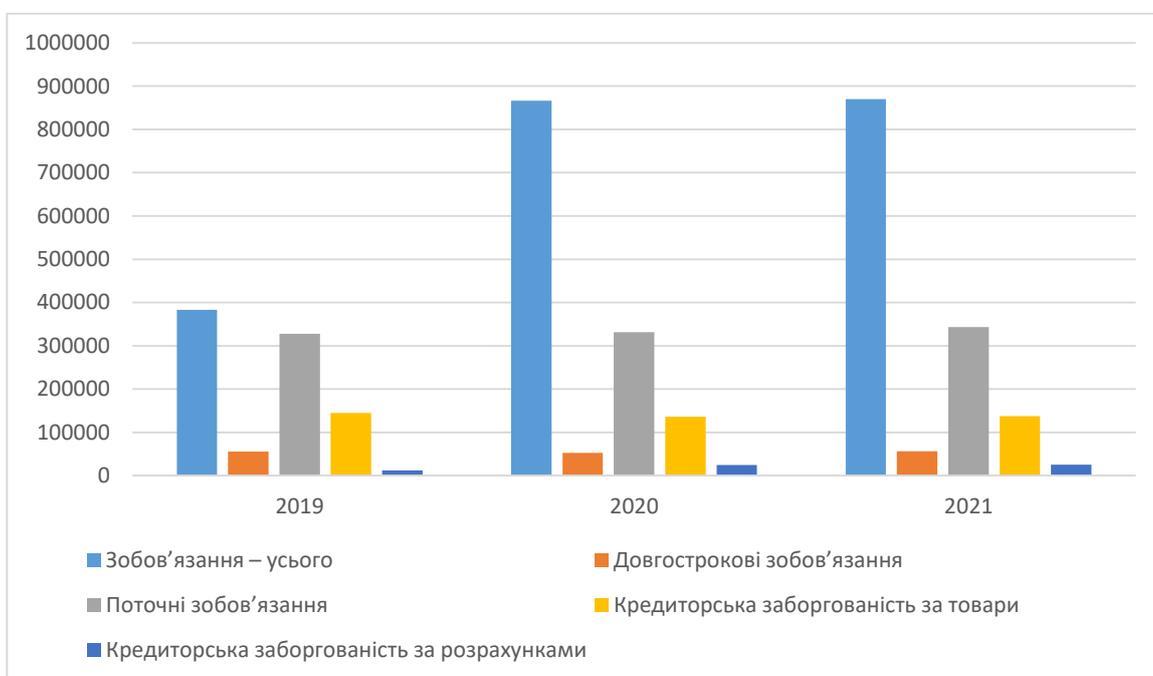

Рисунок 1.6 - Динаміка зобов'язань КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Досліджуючи обсяг власного капіталу КП «Полтававодоканал» (рис. 1.7), ми зауважили, що в 2021 році він зменшився на 2,42% (11682 тис. грн). Таке зменшення відбулось за рахунок зростання непокритого збитку, який в 2021 році склав 205574 тис.грн

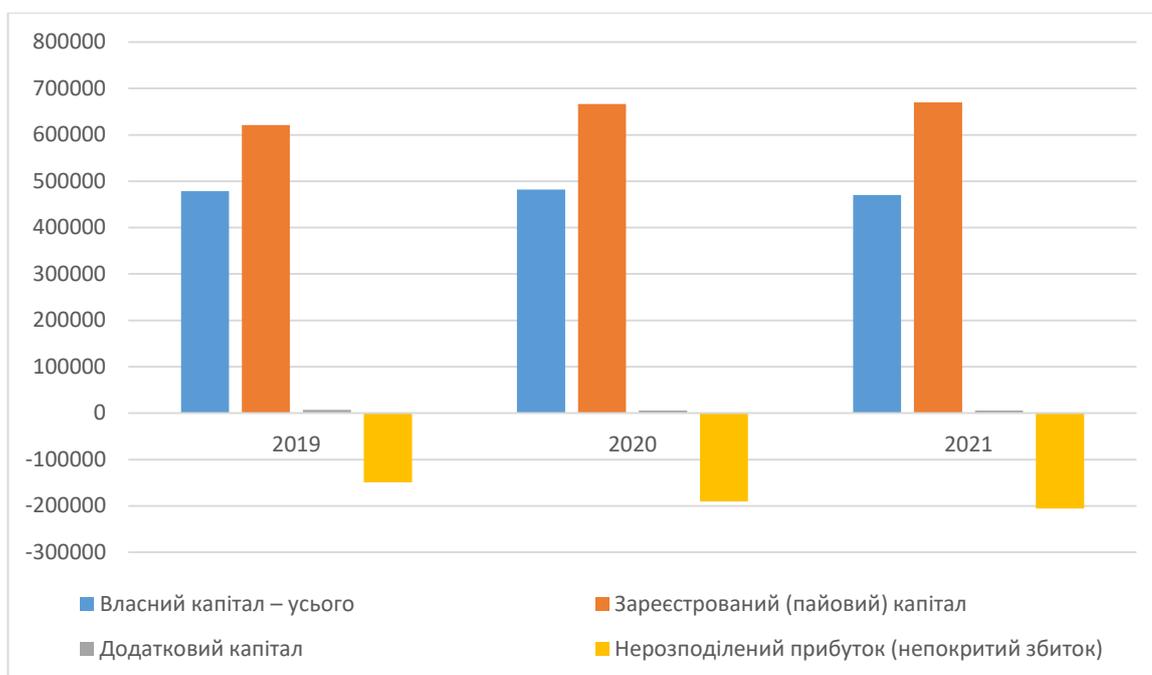

Рисунок 1.7 - Динаміка власного капіталу КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Наступним етапом стало вивчення доходів підприємства: (рис. 1.8). Доходи за період 2020-2021 рр зросли на 29,63%. В зв'язку із збільшенням доходу, рівень витрат також зріс, тож обсяг собівартості в 2021 році склав 353912 тис.грн, що на 67680 тис.грн (23,64%) більше ніж в 2020 р.

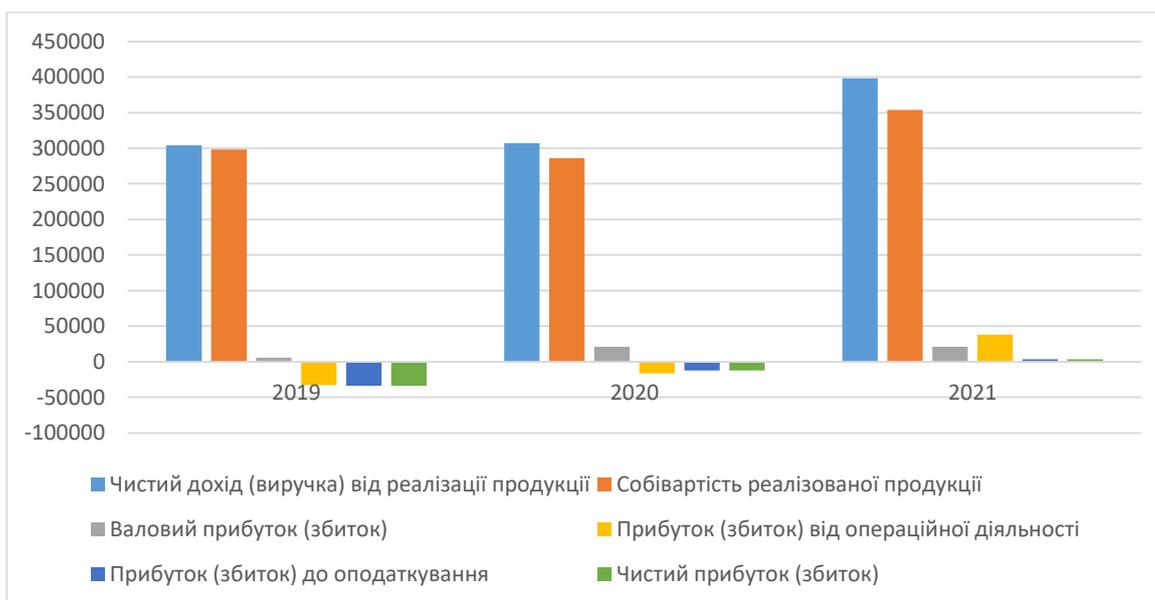

Рисунок 1.8 - Динаміка доходів КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Досліджуючи валовий прибуток КП «Полтававодоканал» ми простежили, що кожного року даний показник зростає і 2021 рік не виключення, адже саме в

цей період він зріс на 111,28%. Проте не зважаючи на таке підвищення підсумковий чистий прибуток був лише в 2021 році, адже в 2020 році підприємство зазнало збитку у розмірі 12428 тис.грн., що вказує на невдалу операційну діяльність.

Наступним етапом стало вивчення показників рентабельності підприємства: (рис. 1.9)

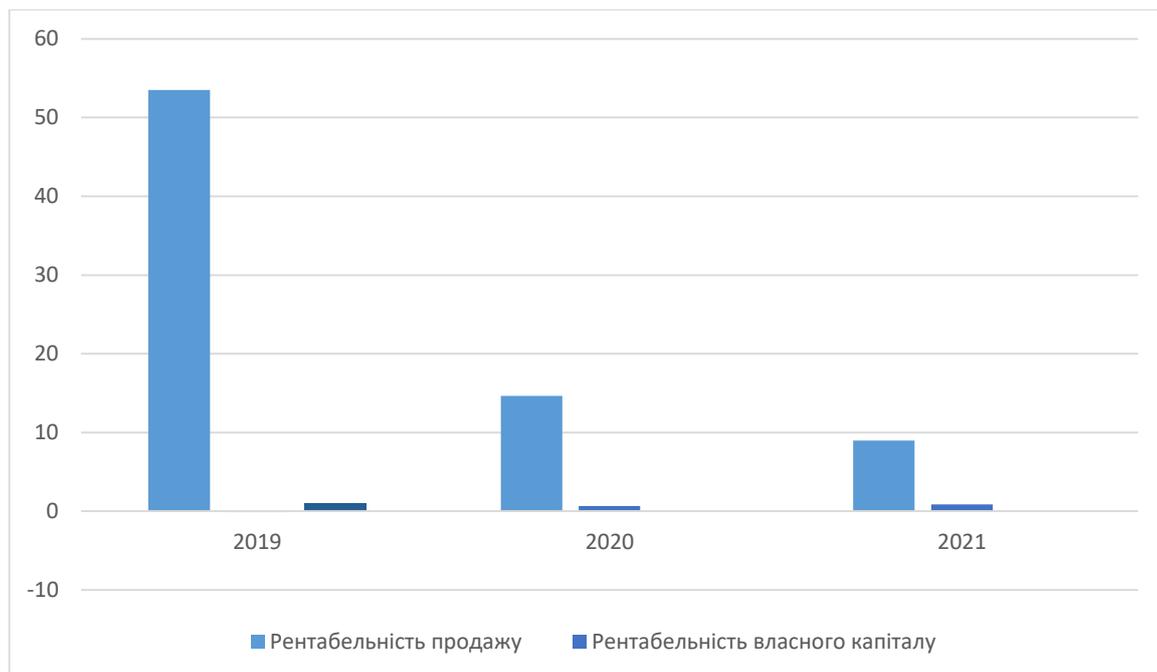

Рисунок 1.9 - Динаміка рентабельності КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Показники рентабельності в деякій мірі вказали на негативні аспекти діяльності, а саме зменшення рентабельності продажу в 2021 році на 38,66%, зниження середньої вартості активів на 0,03%, зниження середнього розміру власного капіталу на 2,11%, зменшення середнього розміру оборотного капіталу на 2,11%. Така негативна тенденція вказує на незначне зниження вартості на послуги водопостачання і водовідведення серед населення.

Трудові ресурси в 2021 році зменшились на 3 особи (0,29%), незважаючи на таке зниження продуктивність праці не зменшилась, а навпаки за період 2020-2021 рр зросла 30%.

В розрізі дослідження стало відомо, що в 2021 році первісна вартість основних засобів зростає на 3,44%, що відбулось в зв'язку з введенням на підприємство нових основних засобів в обсязі 33030 тис.грн (на 2318,01% більше ніж в 2020 році).

Далі ми дослідили динаміку показників ділової активності: (рис. 1.10)

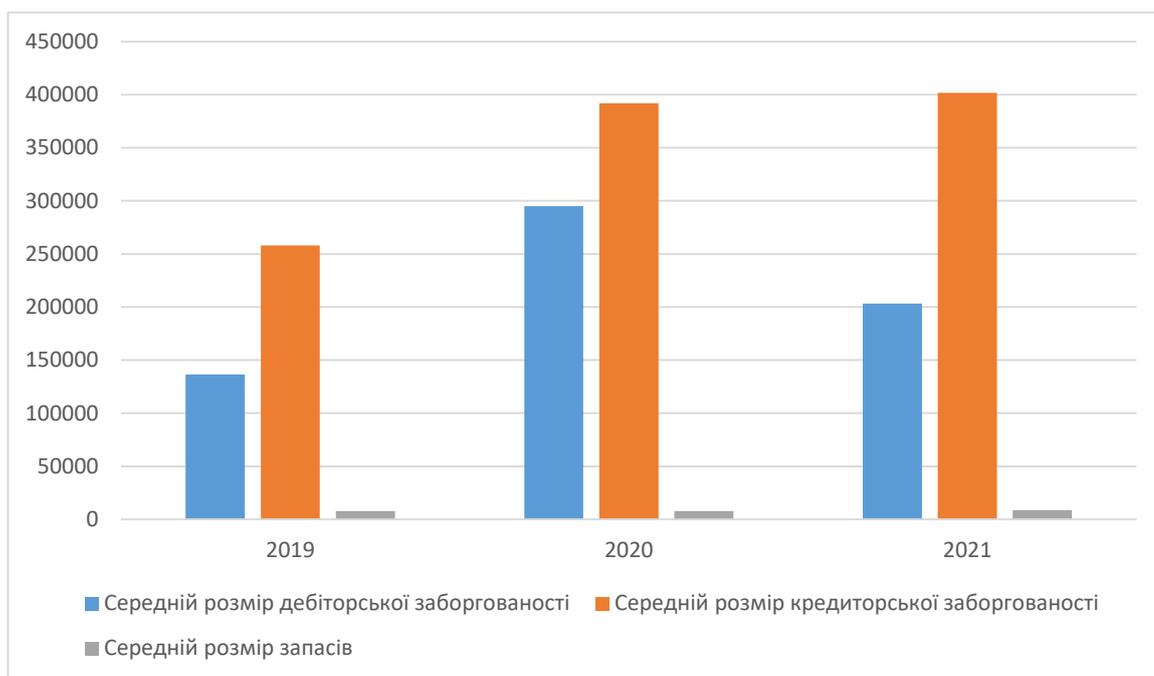

Рисунок 1.10 - Динаміка показників ділової активності КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Досліджуючи показники ділової активності ми простежили зниження середній розмір дебіторської заборгованості на 31,08%, в зв'язку з таким зниженням рівень оборотності дебіторської заборгованості також знизився і в 2021 році складав 0,57 (на 39,4% менше ніж в 2020 році). Обсяг запасів в 2021 році навпаки збільшився на 10,71%, але середній строк їх збереження знизився на 10,49%.

Наступним став аналіз динаміки грошових потоків: (рис. 1.11).

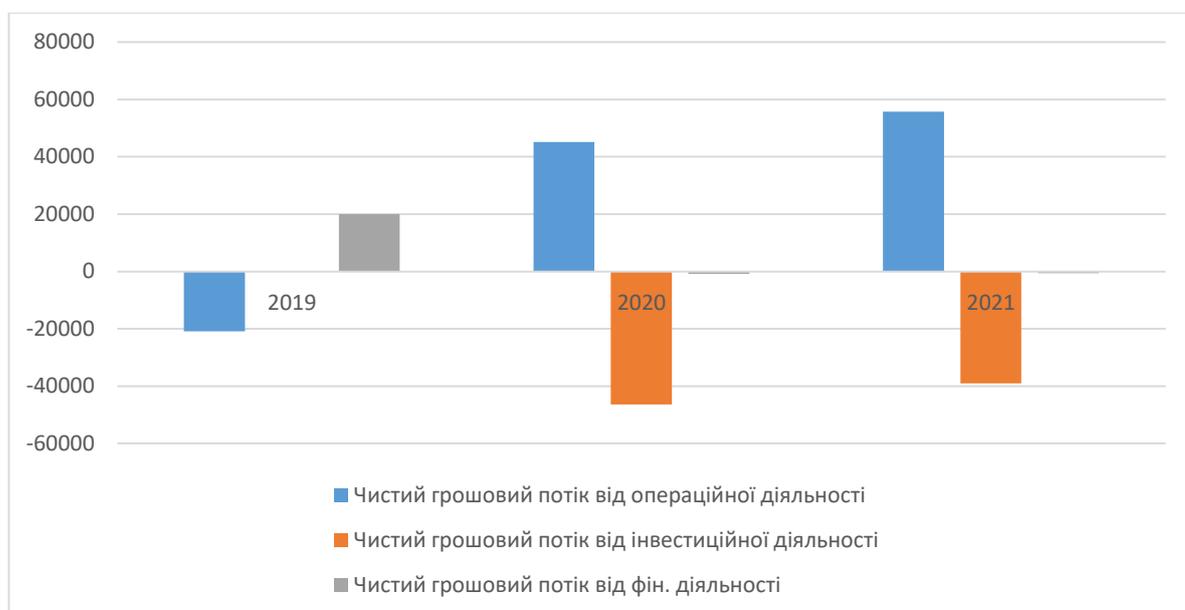

Рисунок 1.11 - Динаміка грошових потоків КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Аналізуючи грошові потоки КП «Полтававодоканал», ми зауважили, що в 2021 році вони в деякій мірі зменшились, в першу чергу за рахунок зменшення чистого доходу від інвестиційної діяльності на 15,86% та зменшення чистого грошового потоку від фінансової діяльності на 24,63%.

Наступним етапом стало дослідження показників ліквідності: (рис. 1.12).

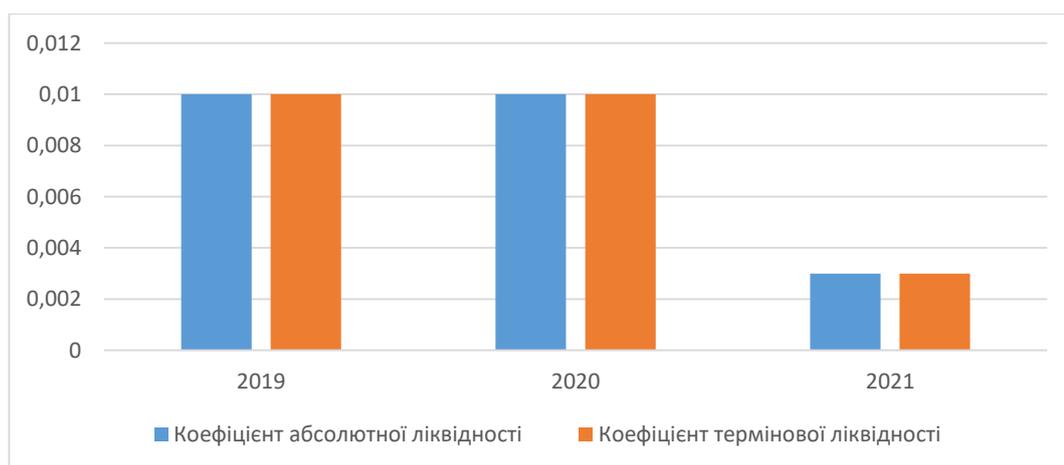

Рисунок 1.12 - Динаміка показників ліквідності КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Досліджуючи показники ліквідності підприємства ми зауважили, що в них також простежується нестрімке падіння, а саме: зменшення коефіцієнта абсолютної ліквідності на 70% (тобто вказує на неспроможність КП

«Полтававодоканал» за короткий термін погасити власну заборгованість), зниження коефіцієнта термінової ліквідності на 70% і коефіцієнта загальної ліквідності на 3,11% підтверджує дану негативну динаміку.

Далі ми дослідили показники фінансової стійкості: (рис. 1.13)

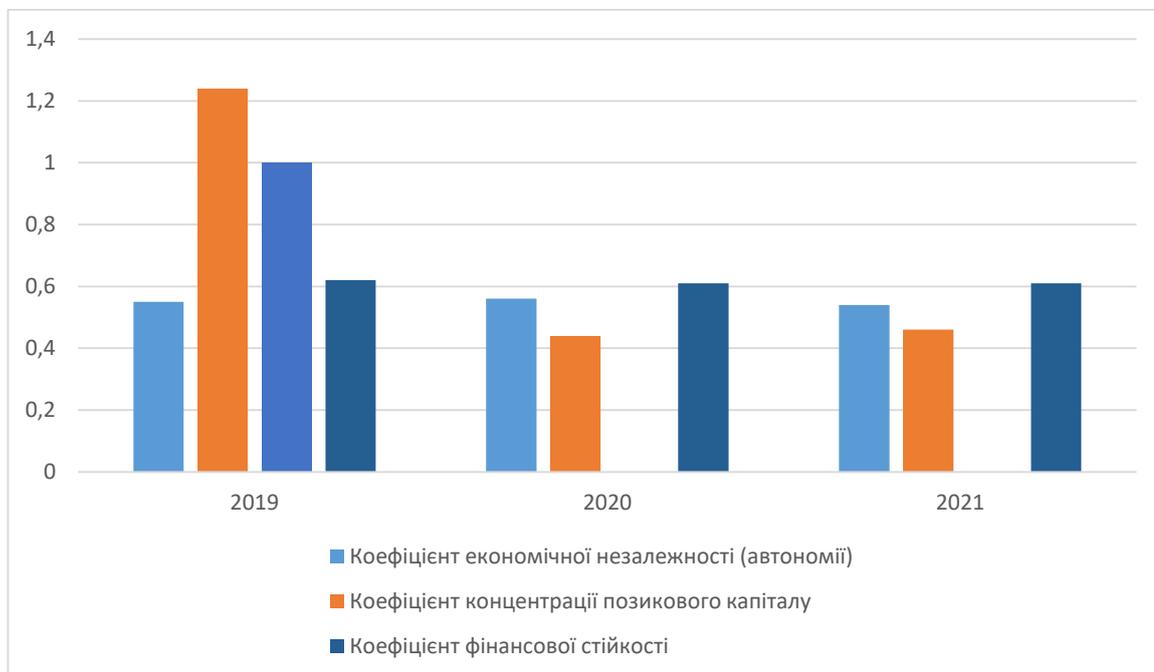

Рисунок 1.13 - Динаміка показників фінансової стійкості КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Дані показники також в 2021 році дещо знизились. За рахунок зменшення коефіцієнта економічної незалежності на 3,57%, ми простежили що частка власного капіталу у загальних вкладеннях в 2021 році знизилась, що вказує на неспроможність підприємства нормально працювати без позикових коштів. Як результат такого функціонування, відбулось зниження коефіцієнта інвестування на 3,57%, коефіцієнта фінансової стійкості на 1,61%.

В цілому дане підприємство працює за рахунок значної частки позикового капіталу, за рахунок якого КП «Полтававодоканал» має змогу погашати всі зобов'язання та продовжувати свою нормальну діяльність.

Провівши детальне дослідження діяльності КП «Полтававодоканал» на основі розрахованих основних економічних показників, нами було зауважено, що фінансова діяльність даного підприємства не досить рентабельне, про що вказує більшість показників. Теж ми простежили, що в більшій мірі комунальне

підприємство вважається залежним від позикового капіталу, але не зважаючи на даний факт, воно спроможне вчасно погасити власну заборгованість та продовжити при цьому своє нормальне функціонування.

Отже, провівши дослідження діяльності КП «Полтававодоканал» слід зауважити, що дане підприємство займається наданням послуг з водопостачання та водовідведення. Основною метою його діяльності вважається одержання прибутку, але не зважаючи на широке охоплення дебіторів (користувачів послуг з водопостачання та водовідведення) має не високий рівень рентабельності, про що свідчить більшість розрахованих економічних показників.

Ми з'ясували, що весь обліковий процес, починаючи від моменту контролювання бухгалтерських проведення до етапу формування фінансової звітності побудований в автоматизованому вигляді, використовуючи для цього спеціальну бухгалтерську програму. Тож слід зазначити, за умов ведення бухгалтерського обліку, на підприємстві унеможливлено втратити будь-який первинний документ.

Провівши дослідження основних економічних показників, ми зауважили, що в цілому за період 2019-2021 рр дане підприємство завжди отримувало прибуток, що вказує на його беззбиткову продуктивну діяльність, проте не зважаючи на даний позитивний аспект, рівень витрат за дані роки теж поступово підвищувався.

Також ми зауважили, що активи підприємства, а саме рівень основних засобів в 2021 році різко збільшився, що говорить про їх поступове покращення (модернізацію), а дослідивши рівень пасивів, ми зауважили, що вони зростали тільки за рахунок позикового капіталу, що вказує на неспроможність підприємства самостійно за рахунок власних коштів розрахуватись за власні зобов'язання.

Для більш деталізованого проблематики даної роботи, далі нами було в деталізованому вигляді розглянуто організацію обліку грошових коштів на КП «Полтававодоканал».

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Нормативно-інформаційне забезпечення обліку грошових коштів

Ми зауважили, що всі операції, що пов'язані з рухом грошових коштів підприємства в обов'язковому порядку регламентовані наступними законодавчими нормативами: (рис. 2.1)

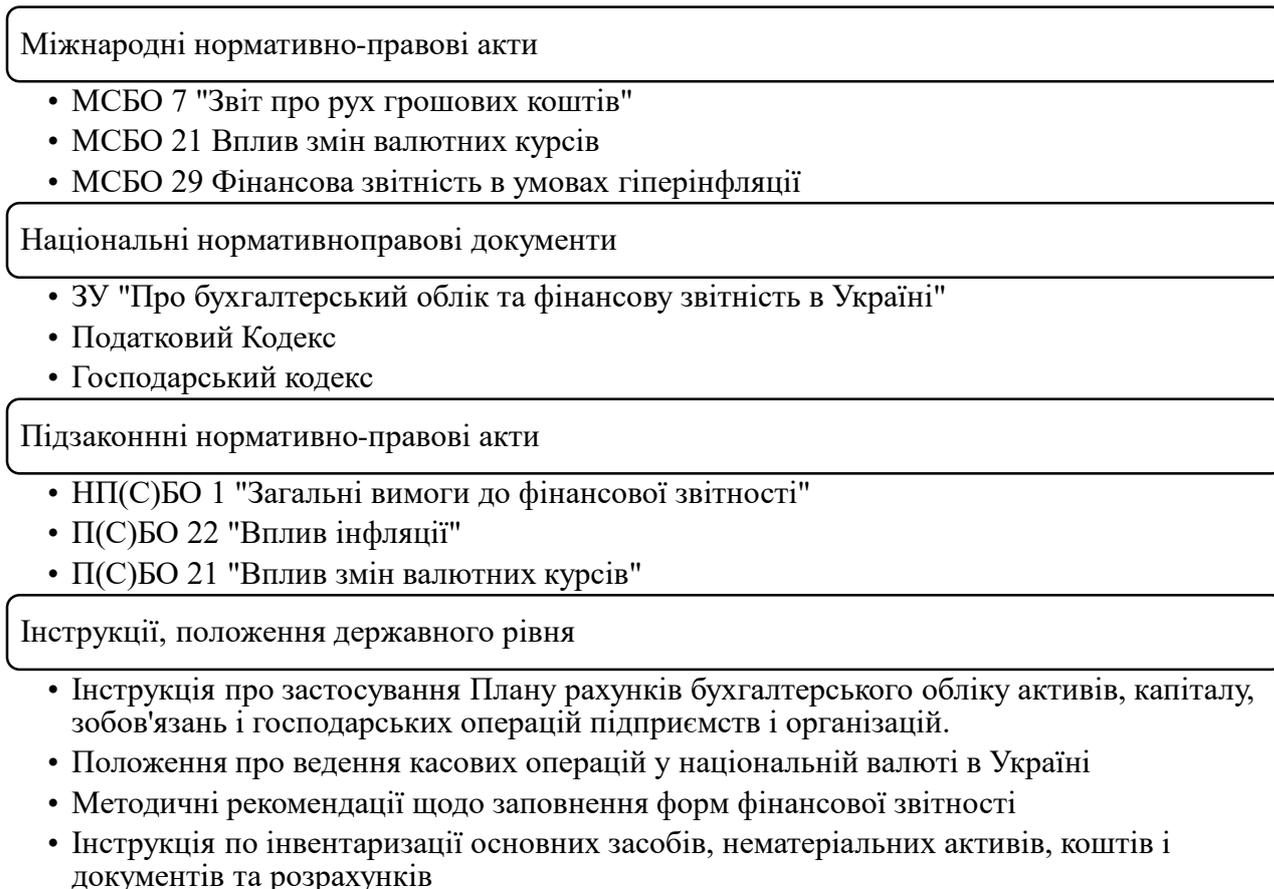

Рисунок 2.1 - Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів [21]

Виходячи з даного рисунку слід зауважити що нормативне регулювання здійснення операцій з грошовими коштами, підприємство виконує на основі чинних законодавчих актів.

Ми визнали що на державному рівні дане регулювання поділяється на 3 підрівні:

1. Державні вихідні правові норми тобто сюди належать Закони України;

2. Указ та розпорядження Президента України, постанови КМУ;
3. Підзаконні акти міністерств та відомств і державних комітетів.

Державний рівень нормативного регулювання поділяється на три підрівні:

Всі законодавчі нормативи, які регламентують порядок ведення облікових процесів з руху грошових коштів, розробляються Міністерством фінансів України, тож згідно цих законів підприємство самостійно має право:

- формувати первинну документацію з обліку грошових коштів;
- скласти на основі первинної документації фінансову звітність

Згідно чинного законодавства передбачено ряд вимог до головного бухгалтера підприємства, а саме: [23]

- забезпечення бухгалтером правильного ведення бухгалтерського обліку грошових коштів (згідно чинних національних та міжнародних стандартів);
- забезпечення вчасності подання фінансової звітності підприємства;
- організація контролю правильності формування бухгалтерських проведення з обліку грошових коштів (та формування первинної документації);
- взяття участі в складанні первинної документації щодо відображення нестач та відшкодувань втрат від нестач, крадіжок грошових коштів підприємства;

Законодавством також визначено, щодо правильності оформлення первинної документації, яка повинна складатись на наступних засадах:

1. Підставою для формування вважається здійснення підприємством будь-якої господарської операції, яка пов'язана із збільшенням (зменшенням) грошових коштів підприємства.

2. Вся первинна документація повинна бути сформованою в той час, що й господарська операція;

3. Для перевірки послідовності сформованої документації слід вести зведену облікову документацію.

4. При складанні первинних документів, в них слід завжди включати такі реквізити, як:

- назва документа;
- дата і місце формування;
- назва підприємства, яке формує даний документ;
- формування змісту господарської операції;
- одиниця виміру;
- підписи осіб, що формували первинний документ.

5. Інформацію, яку було зазначено в первинній документації необхідно систематизувати на рахунках бухгалтерського обліку, за допомогою здійснення подвійного контирування за використанням відповідних рахунків. Щодо операцій в іноземній валюті, то їх потрібно відображати в окремому порядку (не включаючи до операцій з національною валютою).

4. У реєстрах бухгалтерського обліку повинні бути вказані прізвища, періоди реєстрації господарських операцій, підписи або інші дані, за якими можна ідентифікувати осіб, які брали участь у складанні документації.

5. Господарська діяльність має бути відображена в обліковому реєстрі за той звітний період, у якому вона здійснювалась.

6. При складанні та зберіганні основних документів і реєстрів бухгалтерського обліку на механічних носіях, підприємства зобов'язані відтворювати їх на паперових носіях за власний рахунок на вимогу інших учасників господарських операцій та правоохоронних органів.

7. Підприємство зобов'язується вживати всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та мимовільному внесенню змін до первинних документів і записів бухгалтерського обліку та забезпечити їх належне збереження протягом встановленого терміну.

8. Відповідальність за передчасне складання документів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

9. Документи бухгалтерського обліку можуть бути вилучені з підприємства лише за рішенням відповідного органу в межах його повноважень, визначених законом. Уповноважені посадові особи органу мають право знімати копії вилучених документів у присутності представників органу, який здійснює виїмку.

Також ми зауважили, що на підприємстві КП «Полтававодоканал» усі гроші зазвичай зберігаються у вогнетривких залізних сейфах, які закриваються на ключ після того, як касир закінчить роботу та навощить гроші. У них зберігаються ключі та штампи від металевої шафи.

Копії ключів, наприклад ключі від сейфу, опечатуються банком і зберігаються персоналом компанії. Комітет розглядає його не рідше одного разу на квартал. У разі втрати ключа головний бухгалтер повідомляє про це УМВС та вживає заходів щодо негайної заміни замків на металевій шафі. Грошові кошти та інші цінності, що не належать підприємству, здавати в банк забороняється.

Перед відкриттям сейфів або металевих шаф головний бухгалтер перевіряє надійність дверей, воріт, решіток і пломб в системах охоронної сигналізації.

У разі зірваних або знятих пломб, зламаних дверей, засувки касир повідомляє про це орган внутрішніх справ і негайно повідомляє відповідальну особу, а також вживає заходів щодо збереження коштів.

У цьому випадку директор підприємства, головний бухгалтер або його правонаступник, касир підприємства за погодженням з головним управлінням забезпечують зберігання готівки та інших цінностей у банку. Цю перевірку необхідно зробити перед початком переведення грошових коштів в готівку. За результатами опитування виписуються чотири рахунки-фактури, підписані всіма особами, які беруть участь в опитуванні. Перший примірник рахунка-фактури надсилається в орган внутрішнього контролю, другий – у страхову компанію, третій – у вищу інстанцію (якщо є), четвертий залишається в компанії.

На даному підприємстві, якщо необхідно тимчасово замінити касира, керівництво письмово уповноважує іншого працівника виконувати обов'язки касира. Договір з працівником про повну матеріальну відповідальність при виконанні обов'язків касира.

Якщо касир раптово звільняється (через хворобу тощо) в присутності керівника підприємства та головного бухгалтера, то значення його відповідальності несе цей касир. Рахунок за підсумком переказної ціни та результат переказу оформляються за підписом уповноваженої особи.

Заробітна плата, допомога по тимчасовій непрацездатності, надбавки та оклади можуть бути перераховані керівником підприємства на ряд державних або банківських рахунків. Гроші, які люди дають за користування послугами знаходяться в банку.

Під час транспортування готівки в національній валюті з каси підприємства до установи банку та навпаки керівник підприємства, забезпечує охорону касирів і транспортних засобів.

При перевезенні великих сум грошей чи цінностей та в інших випадках охорона касирів здійснюється за договором відділом поліції та охорони ГУ НП при ДВС.

Під час перевезення грошових коштів підприємства:

- не потрібно розкриття виду транспорту та суми грошей і цінностей у дорозі;
- здійснювати прийом сторонніх осіб у транспортні засоби без дозволу дирекції та/або МНС ВПС України.
- слід дотримуватись розпоряджень, які не дозволяють переміщення грошей, і іншим чином перешкоджають передбачуваній доставці грошей і цінностей.

2.2 Сутність, класифікація, оцінка грошових коштів

В наш час грошові кошти, вважаються основою нормального функціонування будь-яких підприємств, тож перш за все необхідно дослідити їх наукове трактування. (табл. 2.1) [1,4,6]

Таблиця 2.1

Походження термінології «Грошові кошти»

№	Науковець	Визначення
1	В.В.Бабіч, С.В.Сагова	«Грошові кошти – це валюта України та іноземна валюта»
2	С.М.Остафійчук	«Грошові кошти – це абсолютно ліквідні активи»
3	І.С.Несходовський	«Грошові кошти – це абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні сприймати, як платіжний засіб»

Тож виходячи з даної таблиці слід зауважити, що більшість науковців характеризують термін «грошові кошти», як готівку в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби.

Окрім вищезазначених наукових трактувань, слід зауважити, що вцілому грошов потік грошових надходжень характеризується, як рух грошових коштів за певний період часу, тобто взагальному трактуванні це різниця між надходженням коштів та їх виплатами за чітко окреслений період.

Згідно з трактуванням науковця Крічевець К., грошові кошти характеризуються як «активи, які можуть бути наявні на підприємстві в необмеженій кількості, при цьому дані активи будуть виступати для підприємства, як масштаб вимірювання внутрішнього фінансування».

Грошові кошти не розглядаються розгорнуто з погляду структури та змісту, а це може призвести до їх неправильної оцінки і, як наслідок, прийняття неправильного управлінського висновку. Поняття грошового потоку

об'єднується до визначення запасу грошових коштів шляхом співвіднесення різноспрямованих струменів.

Вважаємо важливим розрізнити поняття потоку від визначення резерву: потік - поява динамічна, корелятивна з часом, тоді як резерв вважається статичним і вимірюється на конкретний момент часу.

Грошовий потік відображає переміщення грошових коштів, що розраховується як відмінність між позитивними і негативними потоками. Бланк визначає грошові отоки підприємства, як «сукупність розподілених за інтервалами періоду часу надходжень та виплат коштів, що генеруються його операційною роботою, переміщення яких пов'язане з причинами часу, ризику та ліквідності» [21]

Згідно з трактуванням науковця Єрешко дається визначення грошового потоку, як обсяг коштів, одержуваних або виплачуваних підприємством у напрямі звітного або запланованого періоду. [23] Ці два наукових погляди, можна застосувати під час аналізу фінансової звітності, але з оперативного управління грошовий потік не обмежується плановим часом, він незмінний, це активний показник.

Вважаємо, що поняття грошових потоків як різниці між отриманими і виплаченими підприємством грошовими засобами вважається спірним. Різниця орієнтується на певний момент часу і дає необхідну суму перевищення надходження або вибуття коштів. Наприклад, як потік означає переміщення, то валютні потоки підприємства – це переміщення коштів, тобто їх надходження (приплив) та використання (витік) за конкретний етап часу.

Розмір грошових потоків характеризується такими показниками, як «надійшло грошових коштів» та «використано грошові кошти».

У більшості науковців виникає бажання ототожнити грошові кошти і грошові потоки підприємства, проте ці думки часто використовуються не тільки як синоніми, але й як інші точки зору. Приміром, А. Шаманська ототожнює фінансові та грошові ресурси: «будь-які грошові відносини –

одночасно і вважаються фінансовими відносинами, адже грошові ресурси (платіжні, інвестиційні, кредитні, податкові тощо.) – фінансові ресурси.

Ми не згодні з цією точкою зору, тому що поняття «грошові відносини» вважається ширшою думкою, ніж гроші. До фінансів підприємств відносяться відносини між державою і підприємством, пов'язані зі сплатою податків і зборів, фінансуванням і кредитуванням різних державних програм, між підприємством і платними банками, відносини по перерозподілу фінансових ресурсів між залежними компаніями, відносини між підприємствами в процесі їх роботи при оплаті продукції та т.п.

Тож слід зауважити, що для того, щоб уникнути непорозуміння під час трактування визначення грошових коштів, в нормативно-правовій базі існує чітке визначення сутності даного активу підприємства. Згідно з міжнародним стандартом бухгалтерського обліку, грошові кошти – це ліквідні активи, які підприємство використовує в ході здійснення операційного циклу. Тож слід зауважити, що використання грошових коштів, безпосередньо пов'язане із нормальним функціонуванням будь-якого підприємства.

Всі грошові кошти підприємства формуються в грошовий потік, який трактується як – залишок грошових коштів на кінець операційного циклу, або іншими словами кажучи – це сума грошових коштів, якими підприємство може оперувати протягом здійснення операційного циклу не залежно від дати та місця розміщення. Дану думку підтверджує більшість вітчизняних науковців.

Найбільш лаконічне твердження, щодо сутності грошових потоків навів Бланк І.О., який стверджував, що економічну сутність грошових коштів підприємства, формує постійне здійснення господарських операцій в ході яких відбувається безперервний рух як готівки так і коштів на рахунку в банку. [3].

На думку Бланка І.О. визначення грошових коштів, можна трактувати як 10 основних критеріїв, яким характерно наступне: (рис. 2.2)

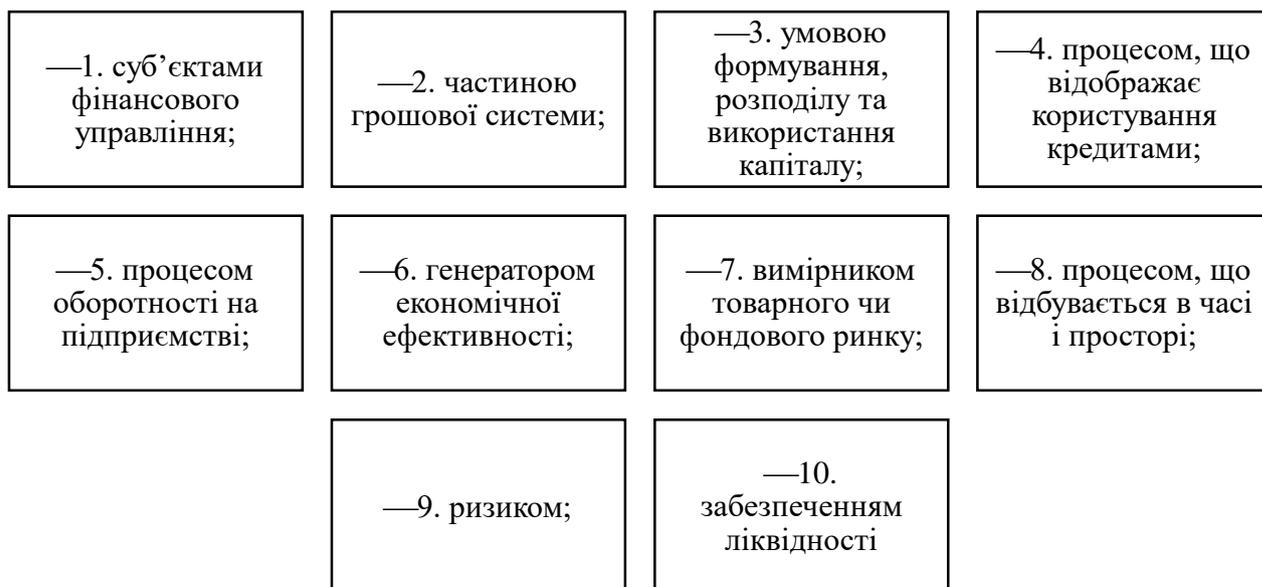

Рисунок 2.2 - Основні характеристики критеріїв трактування визначення «грошові кошти»

Проаналізувавши основні характеристики критеріїв, можна зауважити, що під твердженням «грошових коштів» необхідно розуміти наступне:

- по-перше це матеріальні активи, які підприємство використовує в ході здійснення операційного циклу;
- по-друге, це високоліквідний актив, який за короткий термін може конвертуватись в будь-який об'єкт.

Тож слід зазначити, що під поняттям «грошові кошти» слід розуміти матеріальну основу, яка скеровує кожну господарську операцію підприємства, не залежно від часу та місця розташування матеріально-відповідальних осіб.

Деталізовано дослідивши економічну сутність грошових коштів та грошових потоків підприємства, наступним етапом стало вивчення основних аспектів щодо класифікаційного розмежування більш загального визначення – «грошових потоків». (рис. 2.3)

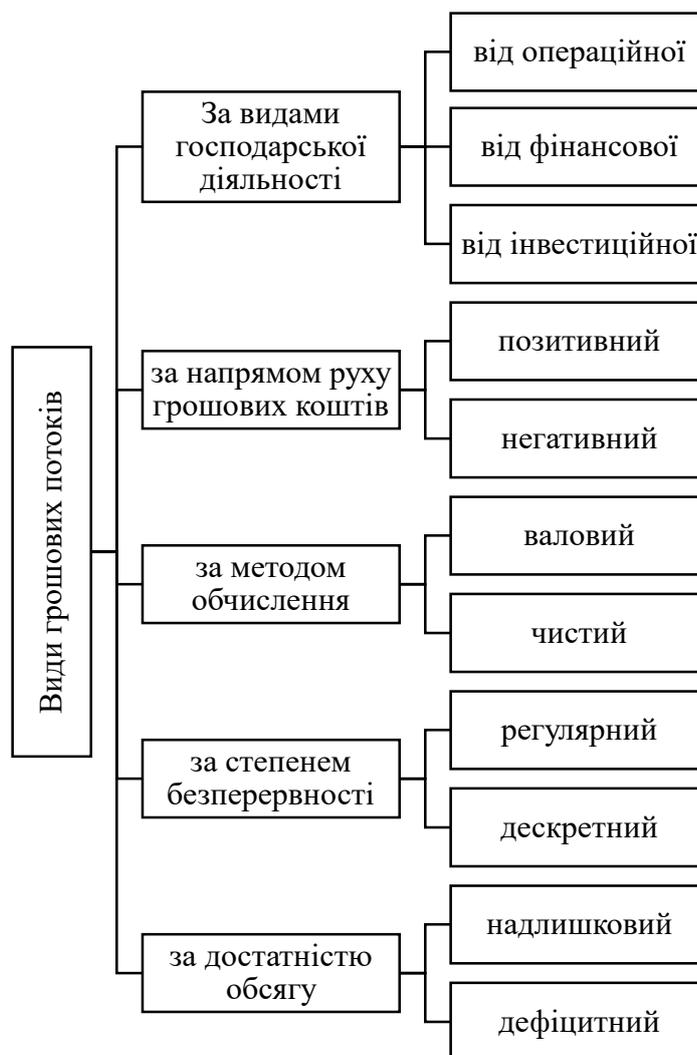

Рисунок 2.3 – Класифікація грошових потоків

Навівши класифікаційні ознаки грошових потоків, наступним етапом стало виокремлення інформації щодо наукової класифікації даних оборотних активів підприємства. (табл.2.2)

Таблиця 2.2

Класифікація грошових коштів

№	Науковець	Класифікаційна ознака	Вид оборотних активів
1	В.В. Сопко	За видами валют	Національна валюта
			Іноземна валюта
		За місцем зберігання	Аванси видані
			Підзвітні кошти
			Еквіваленти грошових коштів
			Рахунок в банку
			Каса
		За призначенням	Необоротні
			Оборотні

			Власні
			Запозичені
			Залучені
2	Р.Л.Хом'як	За регіональною ознакою емітента	Зовнішні інвестиції в еквіваленти грошових коштів
			Внутрішні інвестиції в еквіваленти грошових коштів
		Залежно від виду валюти, в якій здійснювалися інвестиції в еквіваленти грошових коштів	Еквіваленти грошових коштів в національній валюті
		Залежно від емітента	Еквіваленти грошових коштів в національній валюті
			Державні
		Місцеві	
		Госпрозрахункових підприємств та організацій	
		Залежно від мети інвестора	Еквіваленти грошових коштів, придбані з метою перепродажу
		За методом оцінки на дату складання балансу	Еквіваленти грошових коштів, що утримуються до погашення
			Еквіваленти грошових коштів, які оцінюються за справедливою вартістю
			Еквіваленти грошових коштів, які оцінюються за собівартістю з врахуванням зменшення корисності
		Залежно від набуття права власності в результаті вкладень в еквіваленти грошових коштів	Еквіваленти грошових коштів, що надають права власності
			Еквіваленти грошових коштів, що оцінюються за амортизованою собівартістю
			Еквіваленти грошових коштів, що не надають права власності

Виходячи з даної таблиці необхідно зауважити, що дана класифікація більш широко розрізняє сутність грошових коштів підприємства і її

використання буде досить доцільним для нормального здійснення облікової діяльності підприємства.

Перш ніж перейти до наступного різновиду класифікацій слід зауважити, що для визначення критерію віднесення активів до складу еквівалентів грошових коштів принципово важливе значення має поділ фінансових інвестицій за їх видами, які незалежно від строку їх обігу поділяються на пайові та боргові. Пайові фінансові інвестиції або інструменти власного капіталу (акції, паї, майнові права):

- підтверджують право на частину в активах підприємства, яка залишилась в результаті вирахування всіх зобов'язань підприємства;
- виступають як пайові цінні папери (акції) або внески до статутного капіталу інших організацій;
- наявність необмеженого терміну обігу;
- утримано підприємством для того щоб отримати дохід за рахунок дивідендів чи придбання головною метою якого вважається подальший перепродаж чи отримання доходу в результаті збільшення розміру ринкової вартості інвестиційних вкладень.

Боргові інструменти, в порівнянні з інструментами власного капіталу, не дають можливість одержати право власності. До їх складу можуть бути віднесені інвестиції, які можна розуміти як ряд боргових цінних паперів (облігацій підприємств, державних облігацій, облігацій місцевих позик, і т.п.), визначенні відносин позик між емітентом та власником, притаманно чіткий термін обігу, утримані підприємством до етапу їх повного погашення з основною метою – отримання доходу (від відсотків) чи придбані для того, щоб в подальшому реалізувати і отримати за рахунок цього бажаний дохід.

До еквівалентів грошових коштів можуть відносити ряд високоліквідних боргових фінансових інструментів за умови дотримання короткого терміну обігу, або під час придбання незадовго до погашення чи придбання з метою подальшого продажу, які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості, тому метою їх придбання та утримання буде погашення

короткострокових зобов'язань. Придбання ж інструментів власного капіталу або пайових фінансових інвестицій здійснюється в більшості випадків з метою отримання прибутку або здійснення впливу на діяльність об'єктів інвестування. Крім того зазвичай пайові фінансові інструменти є більш ризиковими, оскільки їх ринкова вартість прямо залежить від стабільності та прибутковості діяльності їх емітента.

Враховуючи вище наведене, до еквівалентів грошових коштів слід включати:

- строкові депозити, до погашення яких залишилось менше трьох місяців;

- боргові цінні папери, які утримуються до погашення (облігації підприємств, державні облігації, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання; ощадні (депозитні) сертифікати, іпотечні облігації), придбані незадовго до їх погашення;

- боргові цінні папери, які утримуються для продажу, та характеризуються стабільністю вартості протягом тривалого часу, впевненістю у тому, що подібна стійкість буде мати місце в майбутньому;

- привілейовані акції, придбані протягом короткого періоду їх погашення і з фіксованою датою їх викупу;

- дебіторська заборгованість, призначена для перепродажу, щодо якої існує впевненість у її швидкій реалізації.

Окрім вищезазначених класифікаційних ознак, в науковій літературі тако виділяють наступну класифікацію еквівалентів грошових коштів: (рис. 2.4)

Таким чином, еквівалентами грошових коштів можуть бути боргові фінансові інвестиції з коротким строком обігу та/або придбані (отримані) незадовго до їх погашення або такі, що можуть бути вільно реалізовані підприємством в будь-який момент, і характеризуються стабільністю їх вартості протягом тривалого, впевненістю у тому, що подібна стійкість буде мати місце в майбутньому

Слід зауважити, що грошові кошти – це найбільш ліквідна частка активів - вважається складовою оборотних активів. До грошових коштів відносяться кошти в готівці, на розрахункових рахунках, до звернення, спеціальних, касових і депозитних рахунках.

1. За регіональною ознакою емітента

- зовнішні інвестиції в еквіваленти грошових коштів;
- внутрішні інвестиції в еквіваленти грошових коштів.

2. Залежно від виду валюти, в якій здійснювалися інвестиції в еквіваленти грошових коштів

- еквіваленти грошових коштів в національній валюті;
- еквіваленти грошових коштів в іноземній валюті

3. Залежно від емітента

- державні;
- місцеві;
- госпрозрахункових підприємств та організацій.

4. Залежно від мети інвестора

- еквіваленти грошових коштів, придбані з метою перепродажу;
- еквіваленти грошових коштів, що утримуються до погашення

5. За методом оцінки на дату складання балансу

- еквіваленти грошових коштів, які оцінюються за справедливою вартістю;
- еквіваленти грошових коштів, які оцінюються за собівартістю з врахуванням зменшення корисності;
- еквіваленти грошових коштів, які оцінюються за амортизованою собівартістю.

6. Залежно від набуття права власності в результаті вкладень в еквіваленти грошових коштів

- еквіваленти грошових коштів, що надають право власності;
- еквіваленти грошових коштів, що не надають права власності

Рисунок 2.4 - Класифікація еквівалентів грошових коштів

Вивчаючи грошові кошти підприємства, ми зауважили, що їх облік ведеться касиром підприємства, який протягом операційного циклу в обов'язковому порядку фіксує кожне бухгалтерське проведення в первинній документації (в електронному і паперовому вигляді). [7,12]

У загальній практиці касир зобов'язаний гарантувати поточні потреби підприємства (виплату заробітної плати, витрати на відрядження тощо) готівкою, а основні вільні кошти та активи, еквівалентні їхньому поточному рахунку, прийнято депонувати в банк, на депозит. Вносити величезні суми грошей у корпоративні каси ризиковано порівняно з банками, тому касири повинні розробити аналогічну фінансову політику, де кошти в касах вважатимуться застарілими для сучасного корпоративного бізнесу.

Однак, враховуючи сучасний стан вітчизняної економіки, цей принцип не може бути виправданим. У більшості випадків компанії не можуть розробити ефективні стратегії своїх дій.

Майже всі платежі підприємства надходять з розрахункового рахунку:

- оплата матеріалів постачальникам;
- погашення заборгованості з бюджетом;
- соціальне страхування;
- кошти, що збираються з касирів на заробітну плату;
- матеріальне забезпечення, премії тощо.

Зазвичай банк видає кошти з цього рахунку та здійснює безготівкові перерахування з цього рахунку за дорученням підприємства - власника поточного рахунку або за його згодою (акцептом).

Оцінку ефективності формування грошових потоків, насамперед, здійснюють за розрахунком чистого грошового потоку, позитивна величина якого свідчить про наявність у підприємства вільного залишку грошових коштів, одержаних від об'єктів господарювання в окремих періодах.

Для того щоб правильно здійснити оцінку грошових коштів, слід зробити розрахунок наступних показників:

1. Чистий грошовий потік;
2. Рівень достатності грошових коштів;
3. Рівень окупності грошових витрат;
4. Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку;
5. Рентабельність залишку грошових коштів;

6. Рентабельність витрачених грошових коштів;
7. Рентабельність отриманих грошових коштів;
8. Рентабельність чистого грошового потоку;
9. Дохідність грошових надходжень;
10. Дохідність грошових витрат (або коефіцієнт ефективності грошових потоків).

2.3 Первинний облік грошових коштів

Первинний облік грошових коштів здійснюється на основі формування наступної первинної документації:

- КО - 1 «Прибутковий касовий ордер» - оформляється надходження готівки в касу;
- КО - 2 «Видатковий касовий ордер» - оформляється видача готівки з каси;
- КО - 3, 3а «Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів» - реєстрація в бухгалтерії касових документів;
- КО - 4 «Касова книга» - облік операцій з готівкою касиром;
- КО - 5 «Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей» - облік коштів, що надходять в касу.

Прийом-видача грошових коштів здійснюється на основі формування прибуткових і видаткових касових ордерів або накладних. Касир складає звіт про рух коштів і в установлений термін здає його в бухгалтерію.

Особливу увагу касирам необхідно приділяти правильному оформленню касових чеків. При цьому забороняється приймати та оформляти основні первинні документи, що суперечать встановленому порядку прийому, внесення та видачі коштів, порушують законодавчі та нормативні акти, договори та фінансову дисципліну.

На кожному підприємстві, керуються наступною робочою інструкцією щодо оформлення готівки з каси видатковим касовим ордером. (рис. 2.5)

Головний бухгалтер

- Розглядає усну заяву одержувача про видачу грошей і при потребі зясовує у бухгалтера розрахункового відділу стан розрахунків з одержувачем або обґрунтованість суми, яка необхідна одержувачу. Бухгалтер розрахункового відділу дає відповідну довідку, на підставі якої головний бухгалтер приймає рішення.

Бухгалтер розрахункового відділу

- Складає видатковий касовий ордер, зазначаючи в ньому такі реквізити: дату (число цифрами, місяць словами); прізвище, ім'я, по батькові одержувача (якщо гроші видаються за дорученням - дату, номер доручення та особу, яка його видала); зміст операції (за що або для чого видаються гроші); суму до видачі (цифрами та словами); номер кореспондуючого рахунка (контирівка). Потім бухгалтер розрахункового відділу проставляє контирівку на ордері, реєструє ордер під відповідним порядковим номером, проставляє цей номер на ордері і передає ордер головному бухгалтеру.

Головний бухгалтер

- Перевіряє правильність складання касового ордера, підписує його і передає (через працівника бухгалтерії) керівнику підприємства. Одержавши підписаний керівником ордер, головний бухгалтер направляє його (через працівника бухгалтерії) касиру про виконання.

Касир

- Перевіряє достовірність підписів на ордері і правильність його оформлення, потім вимагає від одержувача предявити паспорт або інший документ, який засвідчує особу та доручення (якщо гроші видаються за дорученням). Доручення прикріплюється до ордера. Після цього касир пропонує одержувачу розписатись на ордері (одержувач вказує на ордері сам і видає гроші, а ордер одразу ж записує в касову книгу, зазначаючи номер документа, кому видано, кореспондуючий рахунок, суму.

Рисунок 2.5 - Робоча інструкція щодо оформлення готівки з каси видатковим касовим ордером

Для розрахунків готівкою використовуються чеки та повідомлення про дарування готівки, а для безготівкових переказів — платіжні квитанції, платіжні вимоги, розрахункові чеки, акредитиви, векселі.

Документи, що подаються до банку, повинні містити такі реквізити;

- ім'я;
- номер поточного рахунку;
- ідентифікаційні номери відправника та одержувача;
- число, місяць і рік виписки.

Згідно з вимогами до складання основного документа, документ, що підтверджує переказ коштів на банківський рахунок, повинен мати такий самий підпис, як і підпис на банківській картці особи, відповідальної за здійснення тієї чи іншої операції. Коло осіб, уповноважених підписувати такі документи, визначається власником або керівником підприємства.

Періодично (щодня або у встановлений банком термін) підприємство отримує від банку спеціальну виписку з особового рахунку. Це включає в себе всі операції з отримання та зняття коштів з вашого поточного рахунку, а також підтверджуючі документи.

Документи, що надійшли до бухгалтерії, перед оприбуткуванням у бухгалтерському обліку ретельно перевіряються на законність і реалізованість. Якщо документ подано особою, відповідальною за його створення, то він перевіряється в присутності останнього. Для підприємств обробка інформації вимагає багато часу та витрат. Надійна система бухгалтерського обліку забезпечує ефективне просування інформації, від повсякденної оперативної інформації до консолідованої фінансової звітності на кінець звітного періоду.

Обробка інформації здійснюється одним із трьох методів: ручним, механізованим або комп'ютеризованим, але найчастіше використовується комбінація цих методів.

Після підтвердження, інформація передається відповідальній особі компанії та отримуємо затвердження, а потім обробимо бухгалтерію. Операція – документ, створений для відображення суми господарських операцій на рахунках зведеного аналітичного обліку. Організація документообігу повинна забезпечити швидке і точне відображення в обліку господарських операцій.

Первинні документи, що пройшли обробку, повинні мати відмітку, яка виключає можливість їх повторного використання; при ручній обробці - дату запису до облікового реєстру, а при автоматизованій обробці - відбиток штамп оператора, відповідального за обробку.

Окрім касових операцій, підприємство КП «Полтававодоканал» здійснює операції з грошовими коштами на власному поточному рахунку, який представлений у вигляді платіжних карток, що зберігаються у сейфі головного бухгалтера, та використовуються за потреби. Однією з таких карток, слід вважати платіжну картку, поточний рахунок якої використовується головним бухгалтером для перерахування заробітної плати працівникам та сплати

обов'язкових податкових платежів. Даний рахунок відкрито у національній валюті.

Однією з таких є картка, яка зареєстрована на директора, і на рахунку цієї карти акумулюється заробітна плата персоналу. Рахунок відкритий у ПАТ «Укрсиббанк», у національній валюті в державному банку «Приватбанк».

Для того, щоб відкрити поточний рахунок в банку, КП «Полтававодоканал» подало до установи банку наступний перелік документів:

- заяву на відкриття рахунка;
- копію свідоцтва про державну реєстрацію;
- копію зареєстрованого статуту, копія документа про взяття підприємства на податкові розрахунки;
- картку із зразками підписів осіб та зразок відбитка печатки;
- копію документа про реєстрацію в органах Пенсійного фонду України.

Для легкості здійснення операцій на поточному рахунку, бухгалтер даного підприємства користується послугою «Приват24 для бізнесу», в якому можна здійснити не тільки нарахування заробітної плати, але й перерахувати інші зобов'язання підприємства.

Більшість операцій, які КП «Полтававодоканал» здійснює за використанням поточного рахунку, відбувається виключно за рахунок безготівкових розрахунків (за використанням грошових коштів, які завчасно було внесено з каси підприємства на рахунок в банку).

Основний документ, відповідно до якого здійснюються всі безготівкові розрахунки - «Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті». Згідно нього всі розрахункові операції здійснюються із використанням різних форм безготівкових розрахунків (рис.2.3).

Рисунок 2.6 - Форми безготівкових розрахунків

Найбільш часто КП «Полтававодоканал» користується розрахунками з використанням платіжних доручень. Платіжне доручення – це документ, в якому зазначено письмове доручення платника обслуговуючому банку щодо списання із власного рахунку вказаної суми коштів та перерахування її на рахунок отримувача .

КП «Полтававодоканал» платіжні доручення використовує для розрахунків із підприємствами за отримані матеріальні активи, при авансових платежах, при платежах до бюджету, пенсійний фонд, погашення кредиторської заборгованості тощо.

Дослідивши грошовий обіг в касі та на поточному рахунку підприємства, далі ми дослідили документообіг, який здійснюються в більшості випадків в електронному вигляді (окрім обігу платіжних документів із дебіторами (споживачами) послуг водокористування та водовідведення). (рис. 2.7)

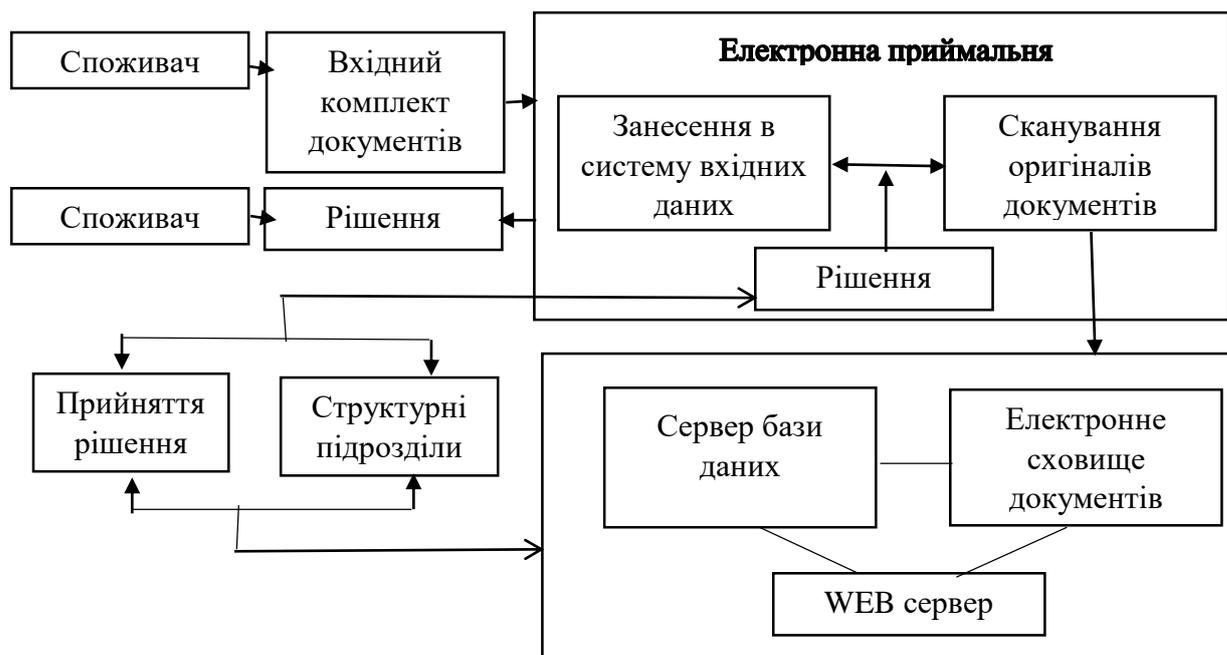

Рисунок 2.7 - Електронний документообіг на КП «Полтававодоканал»

Виходячи з даного рисунку слід зауважити, що виконання даного документообігу не можливе без попереднього формування первинної документації у паперовому вигляді, яка в подальшому відображається в електронному форматі.

2.4 Синтетичний і аналітичний облік грошових коштів

В ході даного дослідження стало відомо, що облік грошових коштів ведеться на 2 бухгалтерських рахунках:

- 30 «Готівка» (використовується для обліку готівкових операцій);
- 31 «Рахунок в банку» (використовуються для обліку безготівкових операцій).

Для більш деталізованого розуміння облікових особливостей даних бухгалтерських рахунків, нами було згруповано інформацію щодо їх субрахунків. (рис.2.8)

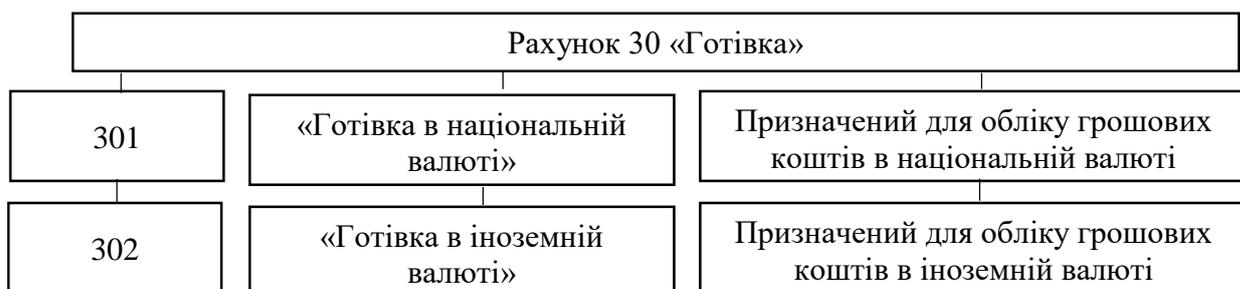

Рисунок 2.8 - Характеристика рахунку 30 «Готівка»

За дебетом даного рахунку обліковується надходження грошових коштів в касу підприємства.

За кредитом даного рахунку відбувається списання грошових коштів із з каси підприємства.

Субрахунок 301 «Готівка в національній валюті» широко використовується даним підприємством, адже більшість операцій проводиться в готівковому вираженні і виключно в національній валюті.

Субрахунок 302 «Готівка в іноземній валюті» передбачає обіг готівкових коштів в іноземній валюті.

Наступним етапом дослідження стало групування інформації щодо бухгалтерського рахунку 31 «Рахунок в банку». (рис. 2.9)

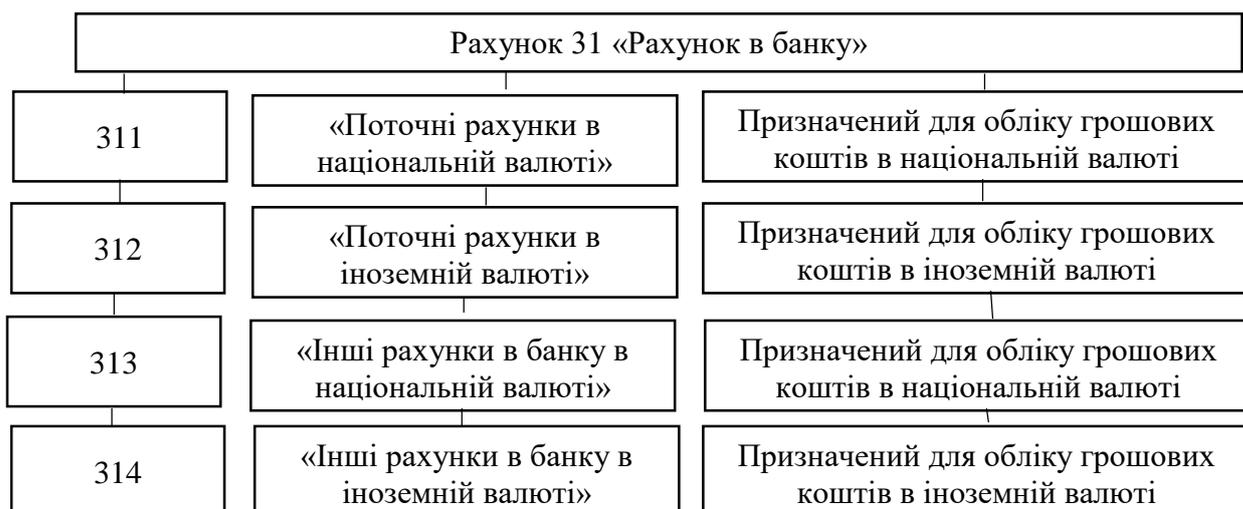

Рисунок 2.9 - Характеристика рахунку 31 «Рахунок в банку»

За дебетом даного рахунку обліковується надходження грошових коштів на рахунок в банк.

За кредитом даного рахунку відбувається списання грошових коштів із рахунка в банку.

Субрахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті» широко використовується підприємствами, адже на ньому відображається рух грошових коштів в національній валюті на рахунку в банку.

Субрахунок 312 «Поточні рахунки в банку в іноземній валюті» не використовується даним підприємством, адже тут групують облікову інформацію щодо обігу грошових коштів в іноземній валюті, на рахунку в банку.

Субрахунок 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» також широко використовується даним підприємством, адже він призначений для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів в національній валюті на іншому рахунку в банку.

Субрахунок 313 «Інші рахунки в іноземній валюті» на ньому обліковано інформацію щодо руху та наявності грошових коштів на інших рахунках в банку виключно в іноземній валюті.

Дослідивши рахунки, які використовує КП «Полтававодоканал» під час контрирування бухгалтерських проведення, далі ми проаналізували основні бухгалтерські проведення, які щодня здійснює підприємство.

Так в ході даного дослідження ми зауважили, що дане підприємство має багато дебіторів (споживачів) які щодня вносять кошти в касу підприємства за раніше використані послуги водокристування та водовідведення. (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Типова кореспонденція рахунків погашення дебіторської заборгованості за одержані послуги водокористування та водовідведення

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	В касу підприємства одержано кошти від споживачів за послуги	301	361
2	Кошти з каси віднесено на поточний рахунок підприємства	311	301

Після того, як кошти за надані послуги було переведено на поточний рахунок, підприємство далі використовує їх в ході операційної діяльності. Один із шляхів такого використання вважається сплата заробітної плати працівникам підприємства та перерахування обов'язкових податкових платежів. (табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Типова кореспонденція оплати заробітної плати

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Нараховано заробітну плату головному бухгалтеру підприємства	92	661
2	Утримано із заробітної плати ПДФО Військовий збір	661	641
		661	642
3	Нараховано на заробітну плату ЄСВ	92	651
4	Виплачено заробітну плату головному бухгалтеру	661	311
5	Перераховано до бюджету ПДФО Військовий збір ЄСВ	641	311
		642	311
		651	311

Аналізуюючи дану кореспонденцію, стало відомо, що зачасту заробітну плату робітникам КП «Полтававодоканал» сплачує із поточного рахунку, адже саме на ньому сконцентровано більшість грошових коштів підприємства.

Окрім нарахування та виплати заробітної плати, поширеними бухгалтерськими проведеннями також вважається нарахування та виплата працівникам відпускних та лікарняних. (табл. 2.5)

Таблиця 2.5

Типова кореспонденція нарахування та сплати лікарняних та відпускних

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
Відпускні			
1	Нараховано відпускні	471	661
2	Нараховано на суму відпускних ЄСВ	471	651

3	Утримано із відпускних ПДФО Військовий збір	661 661	641 642
4	Видані відпускні працівнику із каси підприємства	661	301
Лікарняні			
1	Нараховані лікарняні за 5 днів тимчасової втрати працездатності	949	663
2	Нараховані лікарняні за наступні 4 дні за рахунок підприємства (ФСС)	378	663
3	Нараховано ЄСВ на загальну суму лікарняних	949	651
4	Утримано ПДФО Військовий збір	663 663	641 642
5	Надійшли лікарняні на спецрахунок з ФСС	378	663
6	Сплачено ПДФО Військовий збір	641 642	311 311
7	Виплата лікарняних за рахунок коштів підприємства	642	311
8	Сплата лікарняних за рахунок коштів ФСС зі спецрахунку	663	313
9	Сплачено ЄСВ за рахунок коштів підприємства при виплаті лікарняних	651	311

Не менш важливим етапом здійснення господарської діяльності, вважається купівля робочого інвентарю, тож далі ми дослідили оплату постачальникам за робочий інвентар, який необхідний для надання послуг з водопостачання та водовідведення. (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Типова кореспонденція купівлі робочого інвентарю

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Від постачальника надійшов інвентар	107	631

2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
3	Сплачено постачальнику за інвентар	631	311

Аналізуючи дану таблицю, ми також зауважили, що підприємство, для купівлі необхідних предметів праці, може видавати кошти під звіт, оформлюючи це наступними господарськими проведеннями. (табл. 2.7)

Таблиця 2.7

Типова кореспонденція видачі готівки під звіт

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Видано з каси кошти в підзвіт для придбання робочого інвентарю	372	301
2	Оприбутковано інвентар	107	372
3	Повернено до каси суму невикористаних коштів	301	372

Дослідивши основні господарські проведення, які КП «Полтававодоканал» постійно здійснює в ході операційної діяльності, далі ми проаналізували платежі, які підприємство сплачує щорічно. (табл. 2.8)

Таблиця 2.8

Типова кореспонденція сплати обов'язкових щорічних податкових платежів

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Нараховано податок на прибуток	98	641
2	Погашено суму податку на прибуток	641	311
3	Списано суму податку на фінансовий результат	791	98
4	Нараховано податок за використання водними ресурсами (рентна плата)	92	641
5	Погашено суму рентної плати	641	311
6	Списано суму рентної плати	791	92

Отже, здійснивши дослідження обліку грошових коштів підприємства, ми зауважили, що під твердженням «грошові кошти» слід розуміти ліквідні активи підприємства, які виступають для підприємства, як обсяг вимірювання внутрішнього фінансування.

Ми зауважили, що під сутністю грошового потоку, необхідно розглядати відмінність позитивних і негативних потоків, або ж як розподілені за певним періодом надходдя і виплати коштів, що згенеровані операційною діяльністю підприємства, а їх переміщення при цьому пов'язується з причинами часу, ліквідності та ризику.

Провівши аналіз облікової діяльності КП «Полтававодоканал» слід зауважити, що для здійснення розрахункових операцій дане підприємство використовує 2 рахунки: 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках». Також ми зауважили, що у більшості випадків КП «Полтававодоканал» обирає здійснення розрахунків в електронному форматі за рахунок використання коштів на власному поточному рахунку. Така тенденція розрахунків, в першу чергу пов'язана із масовим поширенням електронних платежів поміж вітчизняними підприємствами.

Нами також було зауважено, що для формування більшості бухгалтерських проведення, бухгалтерія підприємства використовує основні бухгалтерські проведення, які були розглянуті в даному розділі, проте слід зауважити, що це не вичерний перелік операцій, адже до них також можна віднести наступні:

- виплату дивідендів;
- виплату депонованої заробітної плати;
- оплата розрахунково-касового обслуговування банку;
- сплата поточних та довгострокових зобов'язань і т.п.

Для більш точного відображення інформації щодо руху грошових коштів КП «Полтававодоканал», далі було описано проведення аудиту даного різновиду активів підприємства.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Нормативно-інформаційне забезпечення аудиту грошових коштів

У своїй роботі бухгалтер постійно має справу з різними правовими та нормативними документами. Формальною основою бухгалтерської діяльності є набір стандартних практик, який поділяється на зовнішній і внутрішній. [5]

Зовнішня нормативна база представлена у вигляді відповідних законів, рішень, наказів, розпоряджень, положень, матеріалів процедур бухгалтерського обліку та звітності, податкових матеріалів, національних нормативних актів (методичних рекомендацій) з бухгалтерського обліку та національних стандартів бухгалтерського обліку. Аудиторам важливо встановити відповідність фінансових операцій, бухгалтерського обліку та фінансової звітності, провести аналіз і сформулювати висновки. [2]

Внутрішня законодавча база складається з різноманітних процедур, правил та нормативних документів (положень, наказів, бізнес-інструкцій тощо), що стосуються корпоративних систем бухгалтерського обліку, галузевих систем фінансів та господарської діяльності. Його потрібно проаналізувати та порівняти із сучасними методами.

Для належного застосування законодавчих положень під час проведення аудиторської перевірки, аудитори повинні мати чітке уявлення про повноваження та політику суб'єкта, який видає відповідні статутні та нормативні документи щодо використання коштів. Грошові операції в національній валюті України, затверджені постановою Національної банківської ради України від 19 лютого 2001 р. [17]

Правову основу бухгалтерського права визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», який визначає правові, нормативно-законодавчі засади бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Весь процес побудови проведення аудиторської перевірки на підприємстві, побудовано на трирівневій системі [6] :

1. Закони та нормативні нормативні документи, що описують сутність аудиторських послуг та загальні правові принципи. Основним законом у даному випадку вважається закон про здійснення аудиторської перевірки.[24]

2. Закони, розпорядження, положення, накази та інші нормативні документи, які роз'яснюють і регулюють певні аспекти аудиту, включають додаткову юридичну допомогу в перевірці операцій з обігом грошових коштів підприємства.

3. Нормативно-правові документи, що встановлюють матеріально-правову основу для підтвердження здійснення розрахункових операцій.[3]

В Додатку Г наведено основні нормативно-правові документи, які акцентують увагу на концепції банківського контролю та бухгалтерського обліку.

Виходячи з даної таблиці, слід зауважити, що даний перелік нормативних документів не вважається вичерпним, адже під час аудиторської перевірки, аудитор для більшої впевненості може скористатись низкою інших нормативно-правових актів.

3.2 Методика проведення аудиту грошових коштів

Проведення аудиторської перевірки грошових коштів займає вагомe значення для підприємства КП «Полтававодоканал». [19] Окрім записів у бухгалтерських проведеннях, джерелом інформації слугують також виписки з банку, прибуткові та видаткові касові ордери та інша первинна документація. Первинні документи щодо надходження і витрати грошових коштів займають вагомe місце в здійсненні нормального облікового процесу на підприємстві.

На основі первинної документації здійснюється попередній, поточний та послідовний контроль за правильністю розподілу і подальшого використання грошових коштів підприємства. Вся первинна документація повинна бути ретельно оформлена, обов'язково включати підписи осіб, які брали участь у їх формуванні. Контроль над виконанням оформлення первинної документації з

руху грошових коштів, покладено на головного бухгалтера та керівників підрозділів які здійснюють операції з даними активами підприємства.

Перш ніж приступити до перевірки, аудитор повинен дослідити ряд нормативних документів, які регламентують порядок використання грошових коштів підприємством, зокрема порядок оформлення авансових звітів з видачі грошових коштів. Основна мета аудиторської – одержання достовірної інформації:

- про наявність, рух грошових коштів;
- про правильність розпорядження грошовими коштами, і т.п.

В ході даного дослідження, було з'ясовано, що аудиторську перевірку на КП «Полтававодоканал» здійснюють в 3 етапи:

- початково-організаційний;
- дослідний;
- завершальний.

На початку проведення початкового етапу відбувається збір необхідної інформації, яка пов'язана з рухом грошових коштів підприємства. На другому етапі аудитор проводить аналіз отриманої інформації. І на завершальному 3 етапі формується аудиторський висновок, де зазначено всі позитивні і негативні аспекти перевірки та зазначено ряд можливих шляхів оптимізації.

Наступним етапом дослідження, стало виокремлення інформації щодо основних завдань та джерел перевірки грошових коштів підприємства: (табл.3.2) (рис. 3.1)

Таблиця 3.2

Завдання аудиторської перевірки грошових коштів підприємства

№	Завдання
1	Здійснення контролю за дотриманням чинного законодавства щодо операцій з грошовими коштами
2	Перевірка дотримання підприємством облікової політики щодо відображення грошових коштів в обліку та звітності
3	Перевірка правильності оцінювання грошових коштів
4	Дослідження обігу грошових коштів в касі та рахунках в банку

5	Встановлення повноти і правильності відображення в бухгалтерському обліку надходження та вибуття грошових коштів
6	Перевірка дотримання встановлених нормативів обліку грошових коштів в касі та поточних рахунках в банку
7	Перевірка правильності та своєчасності відображення грошових коштів в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності
8	Дослідження протизаконних дій, пов'язаних із рухом грошових коштів, суттєвих порушень і помилок у бухгалтерському обліку та звітності

Рисунок 3.1 - Джерела інформації для аудиту грошових коштів підприємства

Виокремивши інформацію щодо завдань та джерел інформації для проведення аудиторської перевірки грошових коштів підприємства, далі ми дослідили мету проведення аудиторської перевірки. (рис. 3.2)

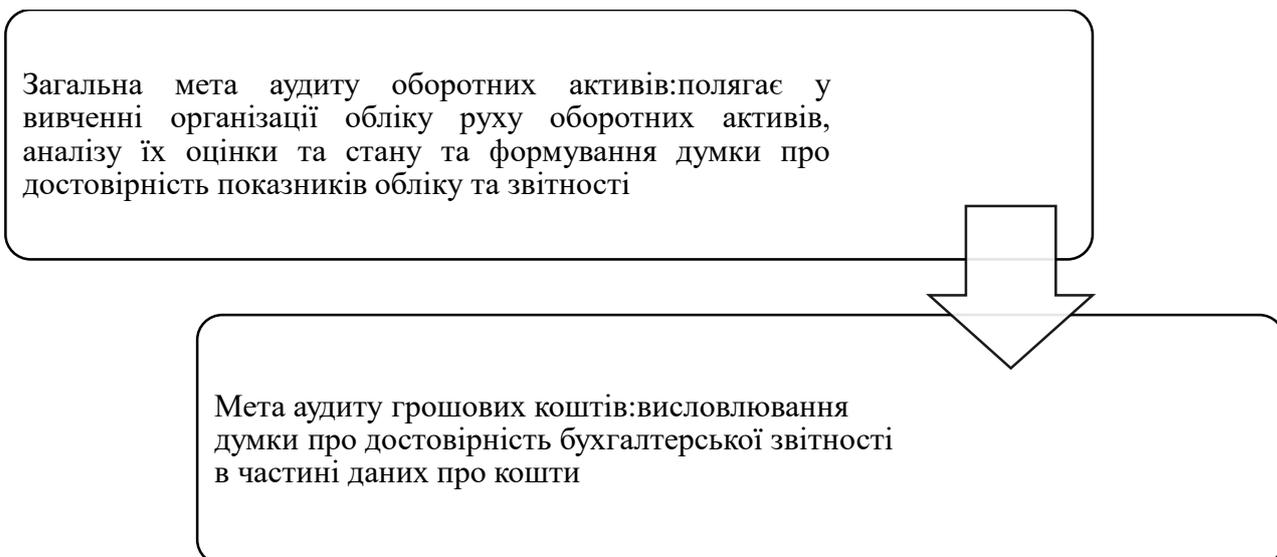

Рисунок 3.2 - Мета проведення аудиту грошових коштів підприємства

Наступним етапом вивчення стало узагальнення інформації щодо плану і програми аудиту грошових коштів.

План аудиторської перевірки включає такі аспекти. [30]

1. перевірка правильності оформлення інвентаризації руху грошових коштів та відображення результатів інвентаризації в обліку;
2. правильності синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів;
3. відповідності використовуваних підприємством способів оцінки грошових коштів, передбачених обліковою політикою;
4. правильності порядку використання грошових коштів на придбання матеріальних цінностей від їхньої облікової вартості;
5. аналіз процедури призначення матеріально відповідальних осіб;
6. аналіз матеріалів інвентаризації матеріальних цінностей.

Тож, в економічній літературі необхідність аудиту грошових потоків продиктована обмеженістю грошових ресурсів підприємства, нестабільним фінансовим становищем, ризиком банкрутства, необхідністю підвищення рівня ефективності управління грошовими потоками та іншими факторами.. Покроковий аудит грошових потоків надає інформацію для оцінки минулої та поточної діяльності компанії, а також є основою для прогнозування та планування грошових потоків [2].

Визначення лімітів суттєвості під час обов'язкових аудитів може бути визначено таким же чином, як ліміти, що застосовуються до аудиту інших активів, а також може бути визначено під час операційних перевірок на відповідність положенням щодо руху грошових коштів. Сума є встановленим лімітом для залишку готівки в касі підприємства. Якщо власник вимагає операційної перевірки для інших цілей, обмеження суттєвості має бути узгоджено з власником. Повторні незначні порушення можуть певним чином характеризувати виконавців, не суттєво впливаючи на достовірність звітності чи фінансовий стан підприємства.

Аудитор визначає тип і кількість процедур аудиторського контролю на основі оцінки системи внутрішнього контролю, створеної шляхом тестування та перевірки функціонування підтверджень касових операцій. [7] Оскільки суб'єкти господарювання можуть мати два види коштів: безготівкові кошти та готівку, рекомендується перевіряти готівкові операції та кошти на розрахунковому рахунку в банку [3].

Перевірка коштів на банківському рахунку здійснюється в такому порядку:

1. Перевірити кожен банківський рахунок на наявність виписок і балансів.
2. Перевірити якість та достовірність банківських виписок та наявність підтверджуючих документів.
3. Звірити продажі та залишки, відображені у банківській виписці, із записами в бухгалтерській книзі.
4. Документальна перевірка записів банківського рахунку.

Оскільки деякі функції управління безготівковими коштами компаній взяли на себе банки, аудиторам необхідно приділяти більше уваги питанням готівкових коштів компаній. [9] Рекомендується перевіряти корпоративну касу в кілька етапів. По-перше, аудитор повинен розглянути загальні проблеми в організації касових апаратів.

- Надійність касових операцій;
- Основний напрямок надходження та виплати готівки.

- Забезпечити кваліфікацію та досвід роботи працівників, які працюють в касі підприємства.
- Укласти договір з касиром про повну матеріальну відповідальність.
- Облік касових операцій електронно-обчислювальною технікою.
- Комерційне касове обладнання.

Ретельний розгляд цих питань може допомогти аудиторам сформувавши думку про касові операції компанії та виявити вузькі місця в організації бухгалтерського обліку та сфери потенційного шахрайства чи помилок.

Тож, аудит грошових коштів - це перевірка касових операцій, операцій за розрахунковими рахунками, операцій за валютними рахунками, операцій за спеціальними рахунками, у тому числі спеціальними розрахунковими рахунками, коштів у дорозі.

3.3 Оформлення результатів аудиту грошових коштів

В ході проведеної аудиторської перевірки на КП «Полтававодоканал» ми зауважили, що грошові кошти зберігаються в касі та поточних рахунках підприємства, та їх інвентаризація проводиться одночасно, щоб виключити можливість перекидання з одного рахунку на інший. Якщо з будь-яких причин це зробити неможливо, то аудитор відстежує переміщення грошових коштів між картковими рахунками від моменту початку інвентаризації до моменту її завершення.

КП «Полтававодоканал» забезпечений постійний контроль за безпекою наявних грошових коштів. Важливим етапом такого контролю є інвентаризація, яка дозволяє суттєво контролювати як безпеку власності Товариства, так і пильність ведення бухгалтерського обліку. При інвентаризації грошових коштів перевіряють наявність грошових коштів на певну дату шляхом перерахунку, їх обсягу та зіставлення отриманих, фактичних даних з даними бухгалтерського обліку.

Обов'язкова повна інвентаризація проводиться щорічно перед складанням фінансового звіту в строки, встановлені інструкцією з проведення інвентаризації. Крім річної інвентаризації на підприємстві перевіряють наявність залишків протягом всього операційного циклу.

Для проведення інвентаризації на КП «Полтававодоканал» створюється спеціальна комісія. Результати перевірки оформляються інвентаризаційним описом та відповідним актом. Керівник підприємства особисто розглядає матеріали інвентаризації та приймає відповідні рішення з її результатів.

Перед початком інвентаризації (при необхідності) на вимогу аудитора касир зобов'язаний:

- закрити та опечатати сейфи для зберігання коштів та інших цінностей;
- у присутності аудитора (ревізора) скласти звіт про касові операції за день і зняти залишок коштів за касовою книгою дня перевірки;
- видавати квитанції про те, що вся видаткова та прибуткова документація здана до бухгалтерії та що під час підрахунку каси кошти не нараховані та не списані на витрати.

Дії ревізора під час інвентаризації каси:

- перевірити зразок підпису особи, уповноваженої підписувати валютні документи;
- перевірити наявність спеціального штампа про знищення касових документів та проставлення їх на основному документі;
- перевіряти квитанції або інші невидані документи в касових апаратах під час інвентаризації касових чеків та визначати об'єктивність видачі готівки з каси. Однак слід зазначити, що документи чи квитанції не включаються до залишку готівки;
- перевірити наявні в касі прибутково-видаткові документи;
- перевірити звіт касира, складений у день перевірки в касі, а саме:
 1. послідовність номерів прибуткових і видаткових документів;
 2. реквізити документів збігаються із записами в журналах прибутково-видаткових касових ордерів, походженням використаних чеків.

- Розрахувати фактичну наявність валюти та валютних довідок в касі;
- звірити залишок коштів та інших цінностей, що зберігаються в касі, з даними бухгалтерського обліку в касовій книзі.

При проведенні інвентаризації комісія шляхом повних розрахунків перевіряє достовірність даних бухгалтерського обліку та фактичну наявність коштів, різних цінностей і документів у касі.

Крім перевірки фізичної наявності коштів і валютних документів, в касі організації проводяться такі перевірки:

- правильність основних видаткових документів - з підписом одержувача готівки або без нього, з підписом керівника організації або без нього, з підписом головного бухгалтера по розрахунках і платежах (виплатах), відомостей про заробітну плату та інші платіжні кошти з цими підписами;
- повнота і своєчасність оприбуткування готівки для прибуткової видачі касових ордерів;
- дотримання лімітів залишку готівки в касі протягом звітного року.

Крім того, при проведенні інвентаризації готівки ми завжди уточнюємо у головного відповідального стан розрахунків і розбираємося в оформленій дебіторській заборгованості, визначаємо правомірності видачі нарахованих сум (для тих, хто уклав договори комплексної матеріальної відповідальності та відряджених у службове або виробниче відрядження), достовірність видачі підзвітних сум (за специфікацією).

Перевірки проводяться у визначений керівником час і коли у відповідного касира підприємства є повна відомість готівки та чеки на інші цінності в касі. Залишок готівки в касі звіряється з даними бухгалтерського обліку в касовій книзі. Якщо під час перевірки в касі буде виявлено нестачу або надлишок матеріальних цінностей, сума і стан, що виникли, будуть відображені в операції.

Результати підрахунку складаються в двох примірниках, підписуються всіма членами комісії та особою, відповідальною за зберігання цінностей, і доводяться до відома відповідальної особи організації. Один примірник

рахунку передається до бухгалтерії організації, а другий зберігається у відповідальних осіб. У разі суттєвої зміни відповідальності рахунок складається в трьох примірниках. Один примірник передається відповідальній особі, яка здала цінності, другий — відповідальній особі, яка приймає цінності, третій — до бухгалтерії.

Ми дослідили введені номери ордерів в журналі за поточним рахунком. Розбіжностей із відповідними підсумками головної книги не виявлено. У процесі перевірки правильності оформлення документа та перевірки його алгоритму суттєвих порушень та спотворень виявлено не було.

Переглянувши дані рахунків 301 і 311, ми не виявили жодних розбіжностей у тому, як вони відповідають іншим рахункам. Перевірка відповідності показників фінансової звітності здійснюється шляхом узагальнення та аналізу даних бухгалтерського обліку та банківської звітності, що дозволяє зробити висновки про їх достовірність.

Усі записи в Журналі ордерів здійснюються на підставі виписок з поточного рахунку та підтверджуючих документів, отриманих від інших компаній, які можуть бути списані або зараховані на підставі опублікованих документів.

За актом перерахування коштів перевірено співвідношення показників залишку коштів на початок звітного періоду та на кінець періоду, різниці не виявлено.

В цілому організація бухгалтерського обліку на КП «Полтававодоканал» відповідає розмірам і характеру здійснюваної діяльності і необхідна внутрішнім і зовнішнім користувачам для отримання повної і достовірної інформації про діяльність підприємства і стан його майна.

Наступним етапом дослідження, стало з'ясування про те, що дане підприємство працює у системі Замовник – Банк, воно у будь-який час може одержати виписку банку, у якій вказується переміщення готівки на поточному рахунку.

До виписки банку обов'язково додаються необхідні документи, а саме: реєстр кредитових фактичних документів, одержаних для списання коштів з рахунку клієнта, даний реєстр заповнюється на підставі платіжних доручень, які є розпорядженням підприємства обслуговуючому банку про перерахування визначеної суми на рахунок іншого підприємства (постачальника, кредитора). При внесенні на поточний рахунок грошових коштів підприємство подає об'явку на внесок готівки.

Грошові кошти КП «Полтававодоканал» складаються з готівки в касі, грошових коштів на банківських рахунках та грошових коштів в дорозі (інкасована виручка в дорозі до банківського рахунку на дату балансу).

КП «Полтававодоканал» має поточний рахунок у національній валюті в АТ «Приватбанк» м. Київ.

Для розрахункового обслуговування між банком та підприємством підписується контракт банківського обслуговування, він має дотримуватися поставлених у договорі критеріїв.

Через поточний рахунок у банку здійснюється гігантська частка розрахункових операцій підприємствами будь-якої господарської діяльності.

Операції на поточному рахунку проводяться за розрахунково-грошовими документами (платіжні доручення, чеки, інші).

Щодо загального стану грошових коштів на даному підприємстві, то тут жодних недочетів не було виявлено, а всі первинні документи оформлені згідно чинних вимог і в правильній хронологічній послідовності.

Ми дослідили правильність обробки заяв та зауважили, що всі виписки зберігаються в папках. Кожен місяць має свою папку. Звіт за цей місяць публікується щодня. До кожної заяви додається документ, що підтверджує отримання або вилучення коштів. Усі вкладення переплетені в порядку, зазначеному в специфікації. Дослідження виявило, що документи були зшиті в потрібній послідовності а не в незрозумілому порядку.

Тож, в ході дослідження основних умов проведення аудиторської перевірки КП «Полтававодоканал» ми зауважили, що весь порядок її здійснення регламентовано чинним законодавством, яке включає:

- закони та нормативні нормативні документи;
- закони, розпорядження, положення, накази та інші нормативні документи;
- нормативно-правові документи.

Нами було з'ясовано, що процес аудиторської перевірки обігу грошових коштів підприємства завжди передбачає виконання декількох основних етапів, до складу яких необхідно віднести:

- дослідження первинної документації та фінансової звітності підприємства;
- узагальнення одержаних даних;
- виявлення можливих недоліків;
- формування аудиторського звіту.

Також ми простежили, що на КП «Полтававодоканал» для того щоб унеможливити втрати чи перевитрат грошових коштів, щорічно проводиться інвентаризація, яка передбачає повну перевірку руху грошових коштів підприємства спеціалізованою комісією, яка формується із працівників КП «Полтававодоканал».

Як підсумок ми зауважили, про важливість проведення аудиторської перевірки, яка дасть не тільки змогу оцінити наявність та рух грошових коштів, але й вкаже на проблемні моменти, і надасть ряд пропозицій щодо їх альтернативного вирішення.

Проте слід зазначити, що проведення аудиторської перевірки не дає змогу в повній мірі дослідити всі аспекти наявності та руху грошових коштів підприємства, тож для досягнення більш детальної інформації, далі нами було проведено їх аналіз.

РОЗДІЛ 4

АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

4.1. Мета, завдання і джерела аналізу грошових коштів

В наш час проведення аналізу грошових коштів на підприємстві досить важливий момент, який впливає із наступних факторів: (рис. 4.1)

Рисунок 4.1 - Обставини аналізу грошових коштів підприємства [4,8]

Виходячи з вищевказаних обставин, було визначено високий рівень важливості проведення аналізу грошових коштів підприємства, який повинен базуватись на наступних принципах:

- інформаційності;
- достовірності;
- збалансованості;
- ефективності;

– ліквідності. [9]

Також слід зауважити, що аналіз грошових коштів підприємства необхідно здійснювати взявши за основу дані «Звіту про рух грошових коштів», де чітко описано рух даних ліквідних активів в ході господарського процесу.

Мета аналізу руху грошових коштів - оцінити спроможність підприємства заробити грошові кошти в розмірі і в строки, необхідні для здійснення запланованих витрат. [33]. Дану мету можна реалізувати внаслідок вирішення наступних завдань: (рис. 4.2)

- визначення обсягів і джерел грошових коштів, що надходять на підприємство. У процесі здійснення такого напряму аналізу доцільно зупинитися на розгляді таких питань:

- чи не відбулося надходження грошових коштів за рахунок збільшення короткострокових зобов'язань, які потребують погашення в майбутньому;
- чи не збільшився акціонерний капітал за рахунок додаткової емісії акцій;
- чи не було розпродажу майна (основних засобів, виробничих запасів);
- чи скорочуються запаси матеріальних цінностей, незавершеного виробництва, готової продукції на складі.

- дослідження основних напрямів використання грошових коштів. У цьому зв'язку слід проаналізувати питання:

- чи не спостерігається зниження показників оборотності активів;
- чи немає уповільнення оборотності поточних активів;
- чи не зростають абсолютні значення запасів і дебіторської заборгованості;
- чи не було різкого збільшення обсягів виробництва товарів, що потребує додаткових грошових потоків;
- чи не було надмірних виплат акціонерам понад рекомендованих норм розподілу чистого прибутку;
- чи своєчасно здійснюються платежі до бюджету та державні цільові фонди;
- чи не було тривалої заборгованості персоналу по заробітній платі.

- оцінка причин дефіциту грошових коштів. Такими причинами можуть бути:

- низька рентабельність, активів і власного капіталу;
- відволікання грошових коштів у зайві виробничі запаси та незавершене виробництво, вплив інфляції на запаси;
- випереджаючі темпи зростання дебіторської заборгованості відносно темпів зростання обсягів реалізації;
- великі капітальні витрати, що не забезпечені відповідними джерелами фінансування;
- високі виплати податків і зборів, а також суми дивідендів акціонерам;
- надмірна частка позикового капіталу в пасиві балансу і пов'язані з цим високі виплати відсотків за користування кредитами та позиками;
- зниження коефіцієнта оборотності оборотних активів, тобто залучення в оборот підприємства додаткових грошових коштів.

- аналіз достатності власних коштів для здійснення інвестиційної діяльності.

Рисунок 4.2 - Завдання аналізу грошових коштів підприємства

Таким чином, основною метою аналізу грошових коштів та їх руху є виявлення коштів, необхідних для належного функціонування суб'єкта господарювання, визначення того, як їх ефективно та інтенсивно використовувати в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності, щоб визначити це для прогнозування впливу ресурсів, а також визначити темпи припливу та відпливу капіталу, збалансовані та послідовні в часі для забезпечення платоспроможності компанії зараз і в майбутньому.

Аналіз грошових потоків дозволяє розрахувати наслідки рішень про те, чи достатньо коштів для покриття поточної діяльності (поточної платоспроможності бізнесу) в короткостроковій перспективі. Щоб проаналізувати грошовий потік та його вплив на кредит, нам потрібно пояснити деякі ключові терміни. Дохід реєструє бухгалтерський прибуток, отриманий від продажу продукції або послуг за певний період часу. Це відображає як економічні, так і немонетарні інтереси. Недостатній прибуток - різниця між обліковою виручкою від реалізації та нарахованими витратами на реалізацію продукції; під грошовим потоком (Cash Flow) - різниця між вилученою готівкою та готівкою, сплаченою підприємством за певний період часу.

Різниця між прибутком і грошовим потоком впливає з чотирьох сфер фінансового обліку [32]:

По-перше, існує тимчасовий лаг між фактичним надходженням або виплатою готівки та відображенням цих подій у звіті про прибутки та збитки (фінансовий результат). Це означає, що ми показуємо звіт про прибутки та збитки за зареєстрований період, а не фактичні платежі та надходження.

По-друге, ефект амортизації впливає на розраховані грошові потоки, навіть якщо грошові надходження невеликі. Позитивний грошовий потік у звітному періоді дорівнює сумі прибутку та амортизаційних відрахувань без фінансування та розширення виробництва.

І по-третє, оскільки окремі бухгалтерські операції, відображені в балансі, впливають на грошові потоки, які, у свою чергу, впливають на довгострокові фінансові результати. Наприклад, корпоративне поглинання (придбання) може

ускладнити фінансову ситуацію компанії, а звіт про рух грошових коштів може дати розуміння впливу придбання.

По-четверте, оскільки зміни умов розрахунків компанії з покупцями та постачальниками впливають на потреби компанії в грошових коштах, навіть якщо такі зміни не відображаються на фінансових результатах діяльності. Зміни в запасах, рівнях дебіторської та кредиторської заборгованості впливають на грошові потоки, але ступінь і характер впливу на прибутки можуть значно відрізнятися.

Центральним пунктом фінансового аналізу є відповідь на питання, що важливіше прибуток чи готівка. Як правило, під час економічного зростання прибутки компанії збільшуються, що робить її акції більш прибутковими. Під час рецесії найважчим і актуальним завданням є доступ до готівки. Аналіз грошових потоків надає більш надійну інформацію про стан бізнесу, ніж звіт про доходи.

Аналіз грошових потоків клієнтів полягає у визначенні чистого сальдо різних доходів і витрат за певний період часу, тобто порівняння припливу та відтоку коштів. Надходження грошових коштів протягом певного періоду можуть включати такі фактори, як прибуток, амортизація, збільшення кредиторської заборгованості, придбання нових позик, вивільнення коштів із резервів, погашення дебіторської заборгованості, продаж основних засобів тощо. Відтік коштів у цьому ж періоді включає нові інвестиції в акції, облігації та основні засоби, зменшення кредиторської заборгованості та погашення кредитів. Різниця між надходженням і виходом грошей визначає загальний грошовий потік.

Зміни в запасах, готовій продукції, дебіторській і кредиторській заборгованості, основних фондах, власному капіталі та позиковому капіталі по-різному впливають на загальний грошовий потік. Щоб визначити цей вплив, слід порівняти відповідні залишки товарів на початок і кінець періоду. Збільшення залишків виробничих запасів, продукції, дебіторської заборгованості означає відтік грошей, а зменшення — приплив. Водночас

збільшення кредитів та інших статей зобов'язань вважається припливом, а зменшення – відтоком. Збільшення вартості обладнання або незавершеного виробництва означає відтік коштів, тоді як зменшення цих статей означає приплив коштів. Специфікою є визначення притоків і відтоків капіталу, пов'язаних з коливаннями основних засобів. Враховуються не тільки збільшення (зменшення) їх значень.

Слід зауважити, що основними джерелами аналізу грошових коштів виступають: баланс підприємства і звіт про рух грошових коштів, за допомогою яких можна контролювати поточну платоспроможність підприємства, приймати оперативні рішення по управлінню грошовими коштами і пояснювати розходження між фінансовим результатом і зміною потоку грошових коштів.

Для аналізу грошових потоків потрібна серія з чотирьох аналітичних етапів.[25]

1. Метою аналізу грошових потоків і тенденцій є визначення загального обсягу, ключових тенденцій і факторів зростання грошових потоків.

2. Аналіз джерел доходу, включаючи аналіз порядку ефективних грошових потоків за видами діяльності, розбивку джерел доходу та розташування (вагу) кожного джерела фінансового внеску в економічну діяльність.

3. Коли ми розглядаємо стратегію акціонерного капіталу, метою є потік грошей у компанії. Експериментування зі структурою видатків шляхом ранжування різних видів діяльності та сфер використання дозволяє вибрати серед них види діяльності з найбільшою «вартістю» та визначити способи їх організації, суму, на яку вони можуть зменшити інвестиції, своєчасний та ефективний розподіл. Таким чином, підприємству рекомендується аналізувати початкові грошові потоки від операційної діяльності для кожного платежу грошових потоків. Результати цього дослідження надають цінну інформацію для прийняття бізнес-рішень і встановлення очікуваного сценарію початкових грошових потоків.

4. Аналіз грошових потоків. Його мета полягає в тому, щоб регулярно визначати та перевіряти основні грошові потоки, визначаючи фактори, що спричиняють зміни в грошових потоках, незалежно від того, чи є нарахування із затримкою. Причини відрахування запланованих коштів і витрат.

Розрахований на цій стадії аналізу показник справедливості доходу вказує на рівність доходу та платежів у часі та дозволяє перевірити розподіл у часі. Розрахунок цього показника базується на розподілі грошових потоків як нормального [1, С. 188-190].

Таким чином, аналіз грошових потоків рекомендується проводити в чотири етапи, які логічно взаємопов'язані. Результатом є комплексна та надійна оцінка фінансових внесків компанії.

4.2. Аналіз складу і структури грошових коштів

Аналізуючи структуру грошових коштів, стало відомо, що вона складається з 2 основних складових:

- готівки;
- грошових коштів на рахунку в банку.

Для того щоб дізнатись, яка частка грошових коштів переважає, нами було згруповано інформацію за період 3 останніх років. (рис.4.3 – 4.5)

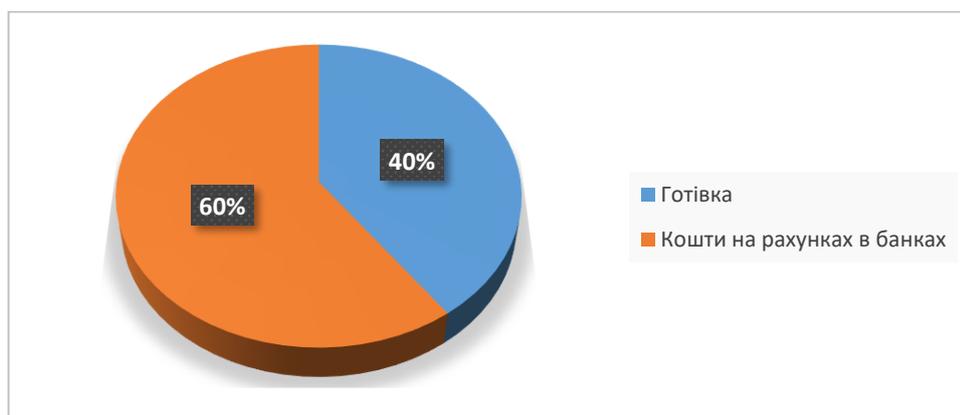

Рисунок 4.3 - Структура грошових коштів КП «Полтававодоканал», 2019р

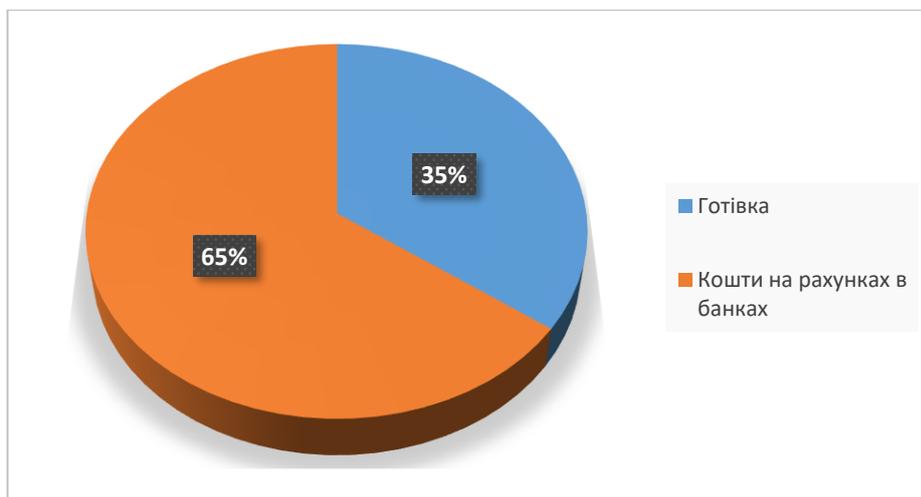

Рисунок 4.4 - Структура грошових коштів КП «Полтававодоканал», 2020р

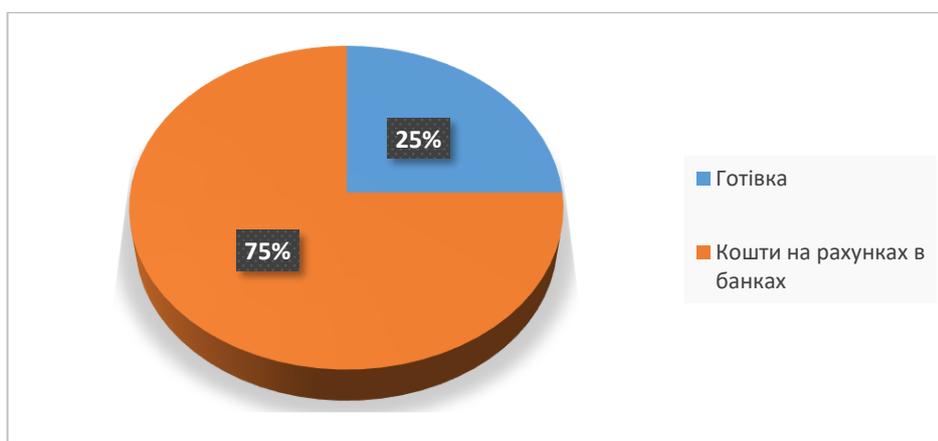

Рисунок 4.5 - Структура грошових коштів КП «Полтававодоканал», 2021р

Виходячи з аних рисунків, для більшої деталізації динаміки структурних змін грошових коштів КП «Полтававодоканал», одержані зані за період трьох останніх років, було згруповано на рисунку 4.6.

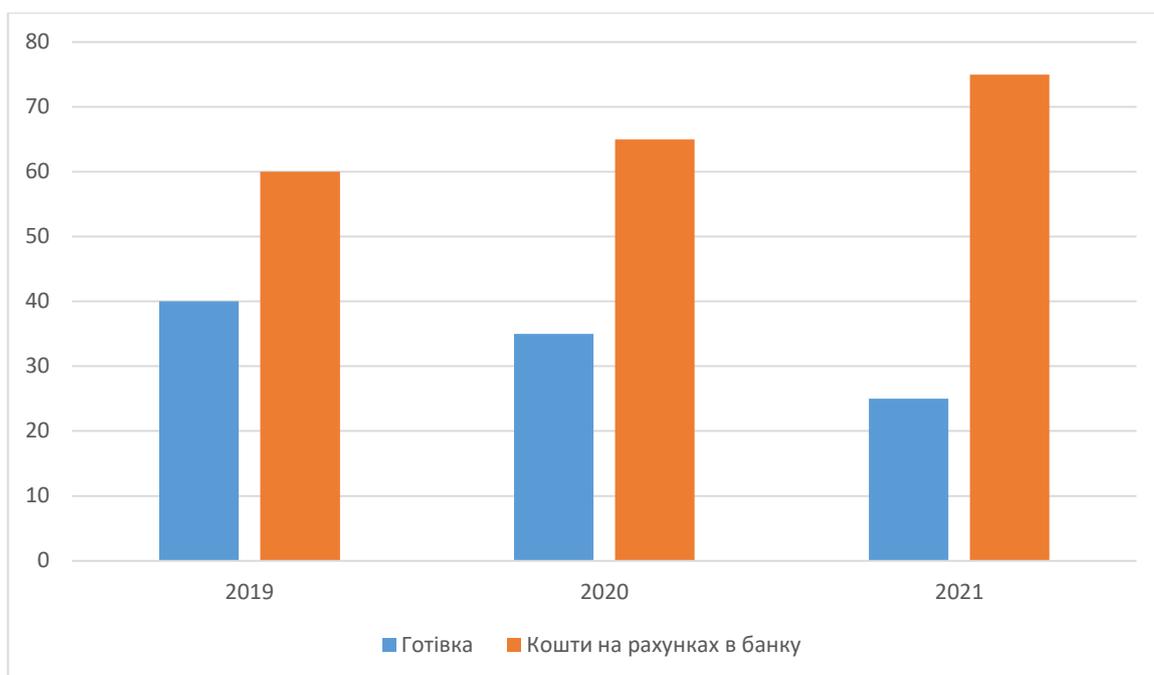

Рисунок 4.6 - Аналіз складу грошових коштів підприємства КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Виходячи з даного рисунку слід зауважити, що більшу частку грошових коштів на підприємстві становлять кошти, які розміщено на рахунках в банку. Така тенденція перш за все пояснюється широким застосуванням електронної платіжної системи, яка потребує обігу електронних, а не паперових коштів.

Виокремивши інформацію щодо складу грошових коштів, наступним етапом стало вивчення їх структури, до складу якої належать:

- кошти від операційної діяльності;
- кошти від інвестиційної діяльності;
- кошти від фінансової діяльності.

На підприємствах традиційно можуть використовуватись 2 методи розрахунку обсягу грошових потоків: прямий і непрямий. Для аналізу грошових потоків на КП «Полтававодоканал» було використано прямий метод розрахунку.

Прямий метод розраховується на основі руху грошових коштів за рахунками підприємствами з використанням реєстрів обліку, головної книги та звіту про рух грошових коштів.

При прямому методі необхідно проаналізувати рух коштів (надходження та перерахування коштів) від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності за звітом про рух коштів (за прямим методом) або використовуючи дані реєстрів обліку та головної книги.

Далі було досліджено структуру грошових потоків КП «Полтававодоканал». (рис. 4.7 – рис. 4.9)

Рисунок 4.7 - Структура грошових потоків підприємства КП «Полтававодоканал» в 2019 р

Рисунок 4.8 - Структура грошових потоків підприємства КП «Полтававодоканал» в 2020 р

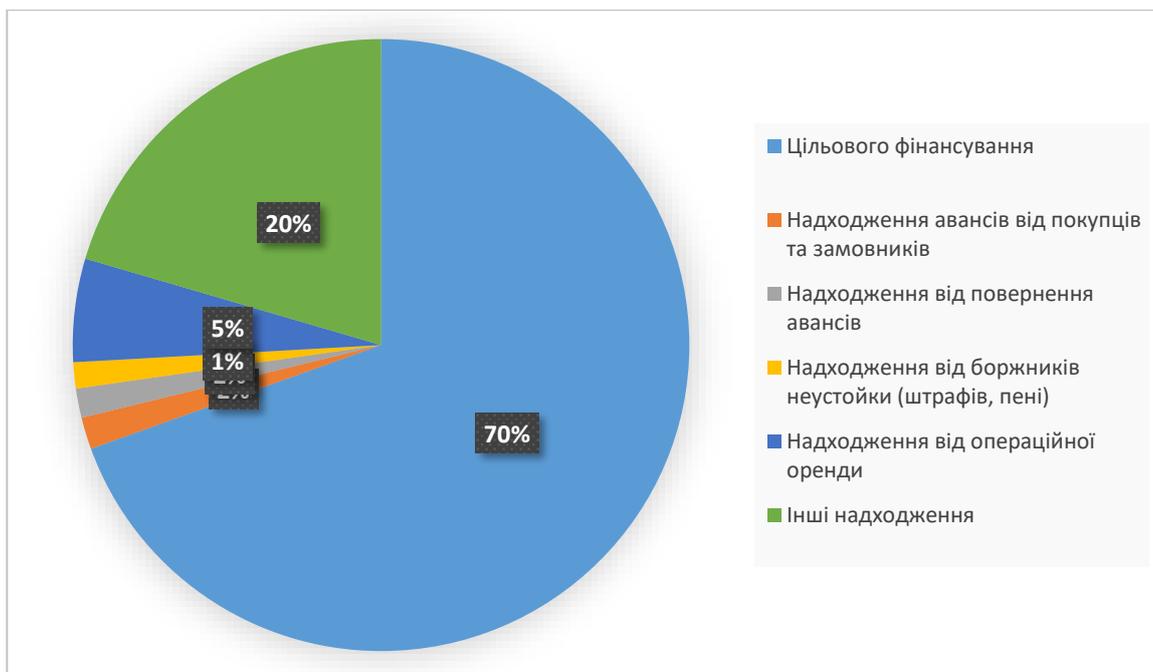

Рисунок 4.9 - Структура грошових потоків підприємства КП «Полтававодоканал» в 2021 р

Аналізуючи дану структуру грошових коштів, слід зауважити, що за період 2020-2021 рр провідну частку склали кошти від наданих послуг з водопостачання та водовідведення, які надійшли від споживачів підприємства.

Алгоритм розрахунку чистого грошового потоку від операційної діяльності прямим методом відображається формулою (4.1):

$$\text{ЧГП}_{\text{Од}} = \text{В}_{\text{гр}} + \text{ДЗ} + \text{Ав}_{\text{отр}} + \text{ІН}_{\text{Од}} - \text{РП} - \text{ЗП} - \text{Пр}_{\text{кр}} - \text{ПДП} - \text{ІВ}_{\text{Од}}, \quad (4.1)$$

де: $\text{ЧГП}_{\text{Од}}$ – чистий грошовий потік від операційної діяльності;

$\text{В}_{\text{гр}}$ – грошова виручка від реалізації продукції у відповідному періоді;

ДЗ – оплачена дебіторська заборгованість у відповідному періоді;

$\text{Ав}_{\text{отр}}$ – отримані аванси;

$\text{ІН}_{\text{Од}}$ – інші надходження грошових коштів у процесі операційної діяльності;

РП – оплачені рахунки постачальників та підрядників, що надійшли в поточному та попередніх періодах (кредиторська заборгованість);

ЗП – виплачена заробітна плата, нарахована у відповідному та попередніх періодах;

$Пр_{кр}$ – сплачені відсотки за використання залученого капіталу, нараховані у відповідному та попередніх періодах;

ПДП – сплачені податки та платежі у позабюджетні фонди у відповідному періоді, нараховані у відповідному та попередніх періодах;

$ІВ_{од}$ – сума інших виплат грошових коштів у процесі операційної діяльності.

Тож чистий грошовий потік, розрахований за прямим методом на КП «Полтававодоканал» має наступний вигляд:

$$ЧГП_{2019} = 316059 + 829 + 1467 + 16140 - 191793 - 89214 = 53488 \text{ тис. грн}$$

$$ЧГП_{2020} = 357196 + 7087 + 1206 + 13112 - 141525 - 95715 - 407 - 421 = 140533 \text{ тис. грн}$$

$$ЧГП_{2021} = 452346 + 683 + 623 + 11667 - 190489 - 115003 - 494 - 295 = 159038 \text{ тис. грн}$$

На основі проведених розрахунків, для більшої деталізації ми проілюстрували дані на рисунку 4.10

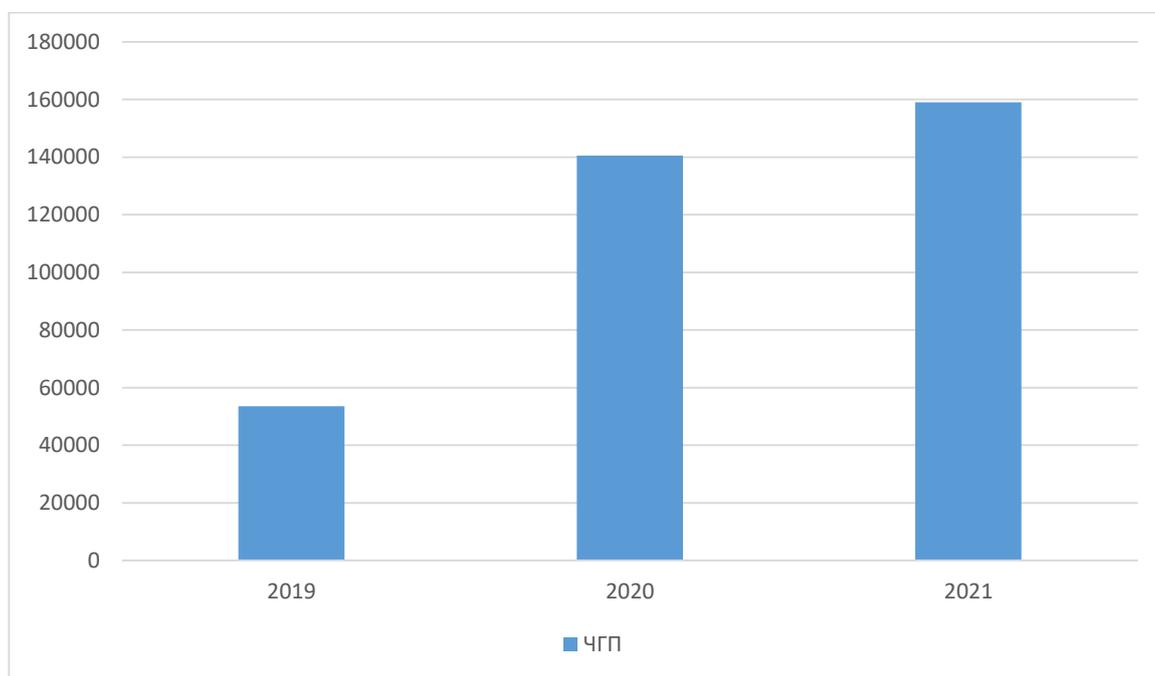

Рис. 4.10 Динаміка чистого грошового потоку на КП «Полтававодоканал» за період 2019 – 2021 рр

Аналізуючи дану динаміку, слід зауважити, що даний показник щорічно зростає, що вказує на позитивну загальну тенденцію.

4.3 Аналіз динаміки грошових коштів

Наступним етапом дослідження, стало вивчення динаміки чистих грошових потоків за період 2020-2021 рр. (табл. 4.2)

Таблиця 4.1

Динаміка чистих грошових потоків на підприємстві КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Показники руху грошових коштів	2019	2020	2021	Відхилення	
				Абсолютне	Відносне
Чисті грошові потоки за видами діяльності:					
Операційна	-20898	45194	55778	76676	366,9
Інвестиційна	-	-83979	-46325	-46325	-
Фінансова	20000	-828	30861	10861	54,3
Загальний чистий рух грошових коштів	-898	-1959	2660	3558	396,2

Аналізуючи дану таблицю, слід зауважити, що за період 2019-2021 рр позитивні чисті грошові потоки підприємство одержало за операційну та фінансову діяльність, які в 2021 році в порівнянні із 2019 зросли на 366,9% (76676 тис.грн) та 54,3% (10861 тис.грн) відповідно. Щодо інвестиційної діяльності то вона в 2021 році зменшилась на 46325 тис. грн.

Наступним етапом стало деталізоване вивчення динаміку обігу грошових коштів підприємства. (табл. 4.2)

Таблиця 4.2

Динаміка обігу грошових коштів на КП «Полтававодоканал»

Показник	Рік			Відхилення 2021 до 2019	
	2019	2020	2021	Абсолютне	Відносне
Надходження від:					
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	316059	357196	452346	136287	43,1
Повернення податків і зборів	-	-	-	-	-

Цільового фінансування	28761	10243	28142	-619	-2,15
Надходження від отримання субсидій, дотацій	25701	-	-	-	-
Надходження авансів від покупців та замовників	829	7087	683	-146	-17,6
Надходження від повернення авансів	1467	1206	623	-844	-57,5
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	179	-	-	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	155	270	559	404	260,6
Надходження від операційної оренди	1722	1892	2208	486	28,2
Інші надходження	14418	10950	8277	-6141	-42,6
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	191793	141525	190489	-1304	0,7
Праці	89214	95715	115003	25789	28,9
Відрахувань на соціальні заходи	24288	26259	32006	7718	31,8
Зобов'язань з податків і зборів	51523	65639	76373	24850	48,2
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	19513	31045	34140	14627	74,9
Витрачання на оплату авансів	7668	3042	12127	4459	58,2
Витрачання на оплату повернення авансів	30	114	13	-17	-56,7
Інші витрачання	19972	11356	11049	-8923	-44,7
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-20898	45194	55778	76676	366,9
Надходження від погашення позик	-	-	-	-	-
Інші надходження	-	-	-	-	-
необоротних активів	-	46325	83979	-	-
Витрачання на надання позик	-	-	-	-	-
Інші платежі	-	-	-	-	-

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-	-46325	-83979	-	-
Інші надходження	20000	-	31600	11600	1,6
Отримання позик	-	-	-	-	-
Погашення позик	-	-	-	-	-
Витрачання на сплату відсотків	-	407	494	-	-
Витрачання на сплату заборгованості з оренди	-	421	245	-	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	20000	-828	30861	10861	54,3
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-898	-1959	2660	3558	396,2
Залишок коштів на початок року	3909	3011	1052	-2857	-73,1
Залишок коштів на кінець року	3011	1052	3712	701	23,3

Тож, виходячи з даної таблиці було зауважено, що провідна частка коштів підприємства формується за рахунок надходження від реалізації послуг.

Для більшої деталізації надходження та витрат грошових коштів на КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр. Спочатку ми дослідили динаміку чистого руху грошових коштів від операційної діяльності. Аналізуючи дану динаміку доходів, ми зауважили, що провідна частка належить доходам від наданих послуг, розмір яких дещо зріс в 2021 році

Динаміка витрат за період 2019-2021 рр мала наступний вигляд: (рис. 4.9)

Рисунок 4.11 - Динаміка витрат від операційної діяльності підприємства КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Дослідивши обсяг витрат від операційної діяльності, ми простежили, що в зв'язку із збільшенням обсягу надання послуг з водопостачання та водовідведення, всі витрати операційної діяльності в 2021 році зросли.

Наступним етапом стало дослідження доходу від інвестиційної діяльності КП «Полтававодоканал». За період 2019-2021 рр на КП «Полтававодоканал» простежувались лише доходи від інвестиційної діяльності, які з'явилися внаслідок надходження необоротних активів.

Далі ми дослідили розмір витрат від фінансової діяльності підприємства.
(рис. 4.12)

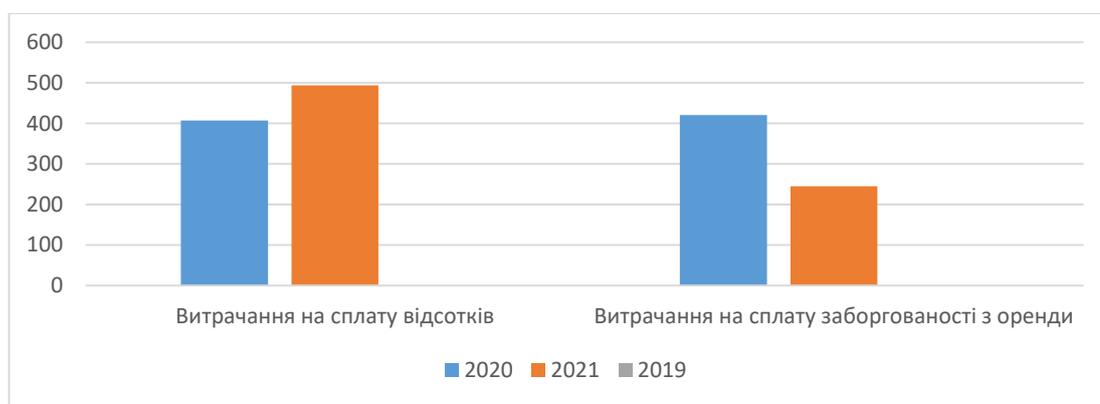

Рисунок 4.12 - Динаміка витрат від фінансової діяльності підприємства КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр

Аналізуючи вищенаведену динаміку, слід зазначити, що витрати на сплату відсотків у 2021 році дещо зросли, а витрати на орендну плату знизилися. Таким чином, слід зазначити, що на підприємстві спостерігалася позитивна динаміка грошових потоків за період 2019-2021 років. Про це свідчить позитивна динаміка руху грошових коштів. Наприкінці року також стало відомо, що на рахунку компанії завжди є залишок коштів, незважаючи на постійно зростаючі витрати.

Отже, слід зауважити, що проведення аналізу грошових коштів підприємства передбачає виявлення коштів, які необхідні для забезпечення оптимального функціонування підприємства. Також ми зауважили, що за рахунок їх ефективного використання, на КП «Полтававодоканал» постійно відбувається їх обіг в розрізі операційної та фінансової діяльності.

Ми також відмітили, що проведення аналізу руху грошових коштів, дозволило зауважити, чи на підприємстві існує достаття кількість коштів, для повного закриття власних зобов'язань КП «Полтававодоканал» за короткий період часу. Тож для того щоб більш детально це дослідити, ми проаналізували основну структуру грошових коштів як власних так і позикових.

Дослідивши основні способи формування грошових коштів, ми також зауважили, що в основному всі позики та власні кошти підприємства, зберігаються на рахунку в банку (окрім коштів, які підприємство щодня одержує від користувачів за надані послуги, у формі готівки, яка згодом теж здається на поточний рахунок). Така тенденція, в першу чергу пояснюється широким розповсюдженням на вітчизняному просторі електронної форми розрахунків, яка значно спрощує загальний порядок розрахунку, зберігаючи при цьому багато часу та сил для виконання наступних завдань.

Тож, в результаті проведеного аналізу, стало відомо, що не зважаючи на постійне використання власних грошових коштів, їх частка у загальній структурі капіталу підприємства досить мала, адже більша частина сформована за рахунок позикових коштів, як довгострокових так і поточних. Проте ми зауважили, що за рахунок проведення оптимальної операційної діяльності, КП «Полтававодоканал» має здатність погашати таку заборгованість, про що вказують результати даного дослідження.

ВИСНОВКИ

Отже, в ході даного дослідження ми зауважили, що КП «Полтававодоканал» вважається комунальним підприємством, яке займається наданням послуг з водопостачання та водовідведення. Дане підприємство виконує свою діяльність згідно чинних законодавчих нормативів та статутних документів, які було розроблено в момент свого заснування.

Здійснення облікового процесу на КП «Полтававодоканал» виконується згідно затвердженого наказу про облікову політику, який свормовано згідно чинних законодавчих нормативів. В ході проведеного аналізу нами було з'ясовано, що для оформлення бухгалтерських проведення, формування первинної документації та складання фінансової звітності, бухгалтерія підприємства використовує спеціалізовану програму, де весь обліковий процес здійснюється в автоматизованому вигляді. Як приклад в даній роботі ми представили порядок здійснення документообігу.

В ході аналізу основних економічних показників, було зауважено, що загальний фінансовий стан КП «Полтававодоканал» має збитковий характер, про що вказують результати розрахунку економічних показників, які зауважують про те, що:

- необоротні активи складають провідну частку у структурі активів підприємства, в 2021 році було простежено їх зростання, що у відсотковому еквіваленті на 0,32% більше ніж в 2020 році;

- за період 2019-2021 рр найвищий рівень зобов'язань було простежено в 2021 році, що грошовому еквіваленті складає 869917 тис.грн, що на 127,07% більше ніж в 2020 році;

- аналізуючи розмір власного капіталу, було простежено його відносно сталу тенденцію, яку було змінено лише в 2020 році (зріс на 3370 тис.грн, проте в 2021 році дана ситуація дещо погіршилась і відбулось зменшення, яке складає зменшення на 1,73% в порівнянні з 2020 роком;

– обсяг трудових ресурсів в 2021 році була на 3 особи менше ніж в 2020 році, проте не дивлячись на зменшення кадрового складу, продуктивність за період 2019-2021 рр залишалась високою, а в 2021 році зазнала свого апогею і становила 398260 осіб;

– досліджуючи обсяг основних засобів ми зауважили, що в 2021 році вони дещо зросли і на кінець періоду склали 2153724 тис.грн, що на 3,44% більше ніж в 2020 році;

– рівень дебіторської заборгованості за період 2019-2021 рр зазнав деяких змін, особливо в 2021 році, коли даний показник дещо знизився (на 39,4% в порівнянні із 2020 роком) що вказує на зменшення кількості користувачів даного підприємства;

– як результат ми зауважили, що внаслідок високого рівня використання позикового капіталу, наразі дане підприємство не спроможне здійснювати нормальну операційну діяльність за рахунок власних коштів.

Аналізуючи виконання обліку грошових коштів підприємства, нами було з'ясовано, що для правильності формування бухгалтерських проведення, бухгалтер КП «Полтававодоканал» використовує 2 основних рахунки: 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках», де відображаються всі господарські операції, що пов'язані з обігом готівкових коштів та коштів на рахунку в банках.

Також в ході даного дослідження, ми з'ясували, що грошові кошти розподілено за 5 основними класифікаційними групами. Проте вивчаючи наукові видання, стало відомо, що більшість науковців зауважує дещо інші класифікаційні ознаки, які в даній роботі було детально проаналізовано.

Аналізуючи обліковий процес КП «Полтававодоканал» ми також зауважили, що всі господарські проведення занотовуються в основній первинній документації, до складу якої належать: прибуткові та видаткові касові ордери, та виписки банку в залежності від готівкових та безготівкових операцій.

Досліджуючи методологію проведення аудиту грошових коштів підприємства, ми зауважили, що суттєвих відхилень не було знайдено, адже вест процес на КП «Полтававодоканал» побудований на забезпеченні постійного контролю, який проводиться бехгалтером та матеріально відповідальними особами. Проте, не зважаючи на постійний контроль за обігом грошових коштів, для уникнення можливості їх втрат чи навпаки виявлення надлишків, щорічно на підприємстві проводиться інвентаризація, в ході виконання якої відбувається перерахунок всіх грошових коштів

Досліджуючи умови проведення аудиту грошових коштів підприємства, стало відомо, що на КП «Полтававодоканал» забезпечений постійний контроль за безпекою наявних грошових коштів. Важливим етапом такого контролю є інвентаризація, яка дозволяє суттєво контролювати як безпеку власності Товариства, так і пильність ведення бухгалтерського обліку. При інвентаризації грошових коштів перевіряють наявність грошових коштів на певну дату шляхом перерахунку, їх обсягу та зіставлення отриманих, фактичних даних з даними бухгалтерського обліку. В ході проведеного аудиту ми з'ясували, що жодних відхилень не було виявлено.

В ході проведеного аналізу грошових коштів КП «Полтававодоканал», ми зауважили, що за часту для здійснення більшості розрахункових операцій, підприємство використовує кошти, які розміщені на рахунку в банку. Дана тенденція акож пояснюється широким розповсюдженням здійснення електронних платежів, які стали чудовою альтернативою готівковим розрахункам.

Було з'ясовано, що на підприємстві КП «Полтававодоканал» за період 2019-2021 рр провідну частку складали кошти від наданих послуг з водопостачання та водовідведення, які надійшли від споживачів підприємства.

В ході даного дослідження, ми також з'ясували, що не зважаючи на ряд позитивних аспектів, таких як: раціональне використання грошових коштів, а також правильність їх обліку на рахунках, все ж існує ряд наступних недоліків:

- непостійність здійснення аналізу грошових коштів;

- тривала періодичність проведення аудиторської перевірки;
- частковий використання автоматизованого обліку грошових коштів.

Тож виходячи із ряду даних недоліків, нами було висунуто наступні пропозиції:

1. Щорічно проводити аналіз грошових коштів підприємства, для того щоб постійно мати інформацію про їх розмір та виявити, в разі потреби, за короткий термін можливих недочас (надлишків) як в касі так і на рахунках в банку.

2. Проводити щорічну аудиторську перевірку, для надання внутрішнім і зовнішнім користувачам, правдивої інформації про рух грошових коштів на підприємстві.

3. Запровадити повний автоматичний облік грошових коштів, поступово уникаючи формування первинної документації у паперовому вигляді, для того щоб повністю ліквідувати можливість втрати інформації про рух грошових коштів підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бокова К. Ю. Визначення економічної сутності внутрішньогосподарського контролю. *Облік, аудит, оподаткування та звітність в сучасних умовах: тези доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції 14-16 травня 2016 р.* Дніпропетровськ: ННІЕ, 2016. С. 27-30.
2. Бокова К.Ю. Оцінка системи внутрішньогосподарського контролю підприємства. *Молоді науковці-аграрники : традиційні й нові аспекти досліджень: Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, 17-21 лютого 2016 року: в 2 т.- Том 1.* Дніпропетровськ: видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2016. С. 24-25.
3. Бондар М.І. Звітність підприємств: навч. посіб. Київ: ЦУЛ. 2015. 570 с.
4. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка: посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 396 с.
5. Бунда О.М., Єлісеєва С.Ю. Організаційні та методичні аспекти аудиту грошових коштів на підприємстві. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну.* 2015. № 4 (89) С. 11–19.
6. Виноградова М.О., Жидєєва Л.І. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2014. 654 с
7. Вівчар О.І. Специфіка управління системою фінансовоекономічної безпеки бізнесу в умовах турбулентності економічних процесів. *Галицький економічний вісник.* 2016. №2 (49). С. 106–111
8. Гайдаржийська О.М. Облік касових операцій та шляхи поліпшення їх організації на підприємстві. *Економічна наука. Економіка та держава.* 2018. № 9. С. 71-74.
9. Гоголь М.М. Бухгалтерський облік в системі управління підприємством. *Актуальні соціально-економічні та правові проблеми розвитку*

України та її регіонів : матеріали ІХ Міжнародного круглого столу м. Одеса, 27 квітня 2018 р. Одеса. 2018. С. 23 – 25.

10. Головка Т. Формування грошових потоків підприємства: нова 70 парадигма. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 4. С. 104-113.

11. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Конопліна О.О. Аудит: методика і організація : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. 319с

12. Господарський кодекс України. Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями від 07.03.18 р.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 23.11.2022)

13. Жидєєва Л.І., Колісник О.П., Саямон-Міхеєва К.Д. Аудит: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України. 2019. 312 с.

14. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 23.11.2022)

15. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 23.11.2022)

16. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 р. №2346-III. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text> (дата звернення: 23.11.2022)

17. Ігоніна К.А. Теоретичні аспекти планування грошових потоків підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 5(35). С.17- 19.

18. Ільяшенко С. Бухгалтерський облік: нормативна база. Харків: Фактор. 2017. 264 с.

19. Інасов І.О. Вплив використання грошей підприємства в економіці країни. *Молодий вчений*. 2015. №2. С.67-74.

20. Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та

розрахунків, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 23.11.2022)

21. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Національного Банку України від 21.01.2004 № 22 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text> (дата звернення: 23.11.2022)

22. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 23.11.2022)

23. Кізима А.Я. Аналіз руху коштів на підприємстві. *Фінанси України*. 2017. №7. С. 111-114.

24. Коблянська О.І. Облік і аудит операцій на поточному рахунку *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2018. № 7. С. 77-84.

25. Коваленко С.О. Сутність грошових потоків та їх роль в управлінні фінансами підприємств. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 11.12.2022)

26. Коваль М.І., Нетреба Ю.О. Удосконалення обліку, аналіз та аудит готівкових розрахунків підприємства. Наукові праці МАУП. 2013. Вип. 2. С. 18–23.

27. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 23.11.2022)

28. Козьмук Н.І., Завалій О.В. Шляхи вдосконалення грошових розрахунків підприємств. *Вісник Університету банківської справи*. 2016. № 3. С. 36–41.

29. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.11.2022)

30. Корінько М.Д. Аудиторський контроль грошових коштів. *Інтелект XXI*. № 6. С. 80–85.
31. Кузьміна О.М. Методи прогнозування фінансових показників діяльності підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 1(28). С. 89-93.
32. Куценко К.П. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів на рахунках в банках в Україні. *Вісник СНТ ННІ Бізнесу І Менеджменту ХНТУСГ*. 2019. Вип. 2. С. 80-83.
33. Майборода О.М. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 305-309.
34. Макаренко О.В. Аналіз нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів та їхніх потоків. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 81- 93.
35. Мандзіновська Х.О. Управління фінансово-економічної безпекою: підручник. Полтава: ПолтНТУ. 2018. 530 с.
36. Медведєва І.Б. Компонентний та структурний підхід до формування складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства. *Економіка розвитку*. 2017. № 4 (44). С. 91-93.
37. Миронова Ю. Ю. Облікова політика підприємства: сутність, особливості та проблеми формування. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39(2). С. 108 – 112.
38. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016 – 2017 років Ради з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_укр.pdf (дата звернення: 23.11.2022)
39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 р. (в редакції від 23.07.2019р). Мінфін України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page> (дата звернення: 23.11.2022)

40. Нездойминога О.Є. Красота О.Г. Особливості внутрішнього аудиту грошових коштів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 528–536.
41. Новик І. В. Організація системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Наукові записки*. № 2. С. 188–196.
42. Очеретько Л.М. Бюджетування як елемент стратегічного обліку грошових потоків підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2017. № 3. С. 157-162.
43. Павлова Г. Є. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро: Акцент. 2018. 559 с.
44. Перловська Н.В. Обґрунтування критерію ефективності управління грошовими потоками підприємства. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_2_2/167-170.pdf (дата звернення: 11.12.2022)
45. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р., № 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11.61> (дата звернення: 23.11.2022)
46. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 23.11.2022)
47. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 148 від 29.12.2017 р. (в редакції від 01.01.2021 р.). Національний банк. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 23.11.2022)
48. Портна І. Грошові потоки як об'єкт управлінні фінансовоекономічною безпекою. *Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 29-30 жовтня 2020 р. : В 2 т. – Том 1*. Дніпро: Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ». 2020. С. 87-88

49. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258–VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 23.11.2022)

50. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV ВР, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 23.11.2022)

51. Радіонова Н.Й., Жура К.О. Концептуальний підхід до організації та методики проведення аудиту грошових коштів підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 5.

52. Ситнік Б. Т. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 175 с

53. Спільник І. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2017. Вип. 1-2. С. 67-85

54. Стецюк П.А. Грошові потоки в декомпозиції фінансування економічного розвитку агроформувань. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2016. № 1. С. 103-108.

55. Столяр Л. Г. Організація внутрішнього контролю URL: <http://intkonf.org/stolyar> (дата звернення: 11.12.2022)

56. Стоянова – Коваль С.С. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник (для студентів економічних спеціальностей, які навчаються за спеціальністю «Облік і аудит»). Одеса: «Алерта», 2016. 241с.

57. Тесак О. В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 21(2). С. 97-100.

58. Хрущ Н.А. Особливості планування та оцінювання грошових потоків підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 6(2). С. 167-172.

59. Частоколенко І.П. Управління грошовими потоками підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5(1). С. 56-60.

60. Ясишена В.В. Систематизація основних елементів управління грошовими потоками підприємства. *Економічний простір*. 2016. № 106. С. 241-254.

ДОДАТКИ